Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title: Pengeskrinet : en Strandingshistorie fra Jyllands Vestkyst / af Forf. til "Svenskerne paa Lolland" o. fl.

Udgivet år og sted | Publication time and place: Kjøbenhavn : forlagt af Marinus Petersen i Hjørring, 1862

Fysiske størrelse | Physical extent: 111 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

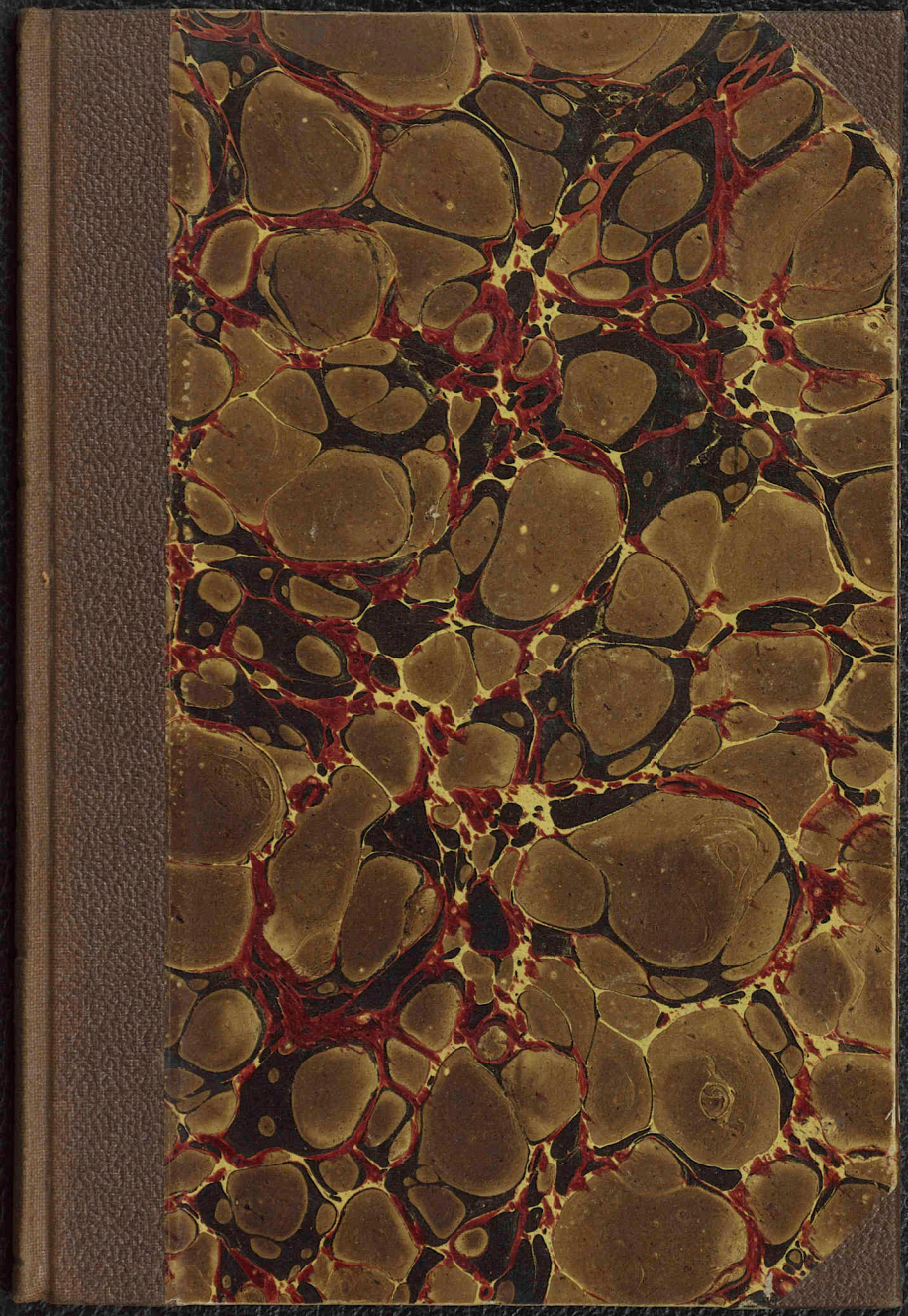

57. – 131.

Det Kgl. Bibliotek

130025486741

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Pengeskrinet.

En Strandingshistorie fra Jyllands Vestkyst

af

Forf. til „Svenskerne paa Lolland“ o. fl.

Kjøbenhavn.

Forlagt af Boghandler Marinus Petersen i Hjørring.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

1862.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Deres Excellence

Hr. Justitsminister Casse

underdanigst

tilegnet.

Deres Excellence!

Idet Undertegnede, skjøndt en Deres Excellence personlig ubekjendt Mand, i dybeste Underdanighed vover at tilegne Dem et Arbeide, hvis Mangler og store Ubetydelighed Ingen beklager mere end Forf:, skeer det dog med den Fortrøstning, at Deres Excellence desuagtet vil modtage Dedicationen som et Vidnesbyrd om min dybe Høiagtelse for Dem og tillige gunstigst boie Øre til den Bøn, jeg paa denne Maade har søgt Leilighed til at fremkomme med.

Lige fra det Øieblik jeg blev overtydet om de Mislighed og Vilkaarligheder, som i Strandingstilfælde tun altfor ofte gaae i Svang paa Jyllands Vestkyst, har jeg anseet det for min Pligt, saavidt mine svage Evner formaaede det, at træde op imod dem, uden anden Bistand end den, jeg indirecte har modtaget ved d'Hrr. Grosserere Thunes og A. Hages samt Oberst Tschernings Udtalelser i de forskjellige Thing, hvorfor jeg stedse vil forblive disse Hædersmænd taknemmelig, og uden anden Følge, end at nogle af de meest iøinefaldende Misbrug ved Amtets og Herredsfogdens velvillige Imødekommen ere blevne hævede her i Jurisdictionen. Skjøndt dette Fremskridt til det Bedre allerede har vakt den heftigste Forbittrelse imod mig hos Mange af dem, hvis Interesser have lidt ved disse Forandringer, staaer det Lidet, som saaledes er udrettet alligevel ikke i Forhold til Alt, hvad der endnu bør ordnes og reformeres; men da jeg ved Siden heraf maa erkjende, at det vil være mig aldeles umuligt, at trænge dybere ind i Strandingsvæsenets Mysterier uden at indvikle mig i en Kamp, hvis Følger kunne blive uberegnelige for mig, har jeg seet hen til Deres Excellence som til den Eneste, der formaaer at gjennemføre de fornødne Reformer i vort Strandingsvæsen, som i sin nuværende Tilstand, ved Hjælp af uberegnelige Regnings-

masser, aabner Veien for en Mængde saakaldte „lovlige Optrækkerier," gjør det til den letteste Sag af Verden for en Skibsfører at bespige Assurandeurerne for mange Tusinder og — hvad jeg i mine Forhold meest beklager — har den sørgeligste Indflydelse paa Kystens i mange Henseender ellers saa brave Befolkning. Dersom det maatte lykkes Deres Excellence at fjerne disse mørke Pletter paa en ikke uvæsentlig Deel af det danske Retsvæsen, tør De være forvisset om, at De vil erhverve Dem en Fortjeneste af Samfundet, som rigtignok kun de for Øieblikket kan vurdere, som have personligt Kjendskab til Strandingsvæsenets nuværende Forhold, men hvis Betydning Efterverdenen bestemere vil lære at sætte Priis paa.

Med disse Ord være da denne for Landets Ære og Lovenes Værdighed lige vigtige Sag anbefalet Deres Excellences alvorligste Opmærksomhed og gid, at ei alene en Revision af Strandingslovene, men endog en Reform i hele Strandingsvæsenet maa vorde paabegyndt før en ualmindelig Lovovertrædelse aabner Alles Øine for dets Mangler og paa en sørgelig Maade bekræfter den Dom, jeg i disse Linier har vovet at udtale.

Horne pr. Hjørring i November 1862.

Underdanigst

Forfatteren.

Indhold.

	Side
Strandingen	1.
Forhøret	18.
Fortvivlelse	34.
Seb	47.
Skriftemaalet	65.
Gjengjældelsen	95.

I.

Strandingen.

Naar man Aar 1718, paa hvilken Tid vor Fortælling tager sin Begyndelse, fra det gamle Herresæde Asdal, gjennem Asdal Sogn vilde ud til Vesterhavets Kyst, havde man en udstrakt, sammenhængende Lyngstrækning at passere, kun hist og her oplivet ved Synet af et enkelt, meer eller mindre jammerligt Huus, hvis Beboere fristede Livet ved Fiskeri, forudsat Gaardens strenge Hoveri gav dem Frihed dertil. Skete der Strandinger, saa maatte naturligviis Alt hvile paa Hovmarken, eller ved Pligtarbeidet paa Gaarden; thi Herremanden havde en betydelig Forstrand, og den største Deel af det, der inddrev paa den, gik i hans Lomme, forsaavidt som det ikke blev bortstjaalet forinden, eller tilfaldt Herredsfogden som Sportler eller gik med i Omkostninger og saa videre i en heel Uendelighed. Ligesom nu fik Bjergerne forholsviis kun nogle usle Smuler for al deres Slæb og Møie ved Bjergningen, og hvo kunde i Grunden saa fortænke dem i, at de

selv toge sig lidt tilrette? Vensyssel har jo, som Ordsproget siger, altid ligget Nord for Lov og Ret, og naar der, under den nuværende Retssikkerhed, kan gaae saa Meget i Skuddermudder ved en Stranding, som der gjør, hvad Under altsaa, at man i hiin fjerne Tid tænkte som saa: lad os see at faae Saameget som muligt tilside før Herredsfogden og Herremanden kommer — der bliver Nok til dem alligevel. Man er vel endnu gaaet et Skridt videre og har paastaaet, at Strandbesidderne ei alene udplyndrede de ilanddrevne Lig, men endog slog de Strandede for Panden og begravede Legemerne i Klitten, naar en og anden Sømand kom iland med en tung Pengekat om Livet, ja slige Paasagn have endog lige til den sildigste Tid hæftet ved en og anden Personlighed hist og her paa Kysten, ligesom man ogsaa af de i Klitterne til enkelte Tider fundne Beenrade har uddraget disse for Kysten langtfra ærefulde Slutninger; men deels ere hine Sigtelser aldrig, saavidt vi vide, blevne beviste og modstride ogsaa i Eet og Alt Kystbefolkningens godmodige Natur, ihvorvel vi ingenlunde vil nægte, at der jo nok kunde tænkes Personer iblandt dem, som fordum kunde fristes til slige græsselige Gjerninger; og hvad de fundne Lig angaae, da maae vi vel erindre, at det ikke var førend imellem 1770—80 at ilanddrevne Lig jordedes paa Kirkegaarden,

hvor man først langt senere bekvemmede sig til at give dem Jordspaakastelse. Tidligere jordedes de nemlig altid i Klitten, nærmest det Sted, hvor de vare fundne, efterat man iforveien havde berøvet dem Alt, hvori de vare komne iland, naar det paa nogen Maade kunde bruges. Uagtet man saaledes ikke bør tænke paa, at en Forbrydelse er begaaet, gyse selv de hærdede Fiskere altid ved det første Skue af nøgne Menneskebeen, fra hvilke Stormen har bortveiret det løse Sanddække, idet de urokkelig troe, at Vindenes Gud saaledes drager den skjulte Misgjerning for Lyset, og nu pludselig mindes, at gamle Folk oftere have gjentaget, at det „ikke var ganske rigtigt" paa det Sted.

Efter denne lille Afstikker ville vi igjen vende tilbage til Nordgrændsen af Asdal Sogn, hvor man, imellem det Bakkestrøg, som gjennemskjærer det en lille Fjerdingvei fra Havet, og Klitterne tæt ved Samme, i det saakaldte Kjul, dengang kun fandt twende Huse, medens det nu er ganske anderledes bebygget. Det bedste af disse — dog ingen Mand for godt — beboedes af en saakaldet Strandrider, ved Navn Johan Sandhoi, hvem Grev Christian Rantzau, som dengang eiede Asdal, havde givet den usle Bestilling at have Opsyn med hans meget udstrakte Forstrand, skjøndt hans Opdragelse syntes idet-

mindste tidligere at have berettiget ham til noget Bedre. Nu var han lidt forfalden og yderlig fattig; thi fraregnet Græsning til en Ko — og paa den skulde han sagtens ride, thi Hest eiede han ikke — havde han ikke anden Løn, end hvad der kunde tilfalde ham ved Strandingerne, hvor han da skulde have Tilsyn. I Huset havde han kun et gammelt Fruentimmer ved Navn Helle og en 18aars Knøs, der var døbt Sebastian, men enten af Vittighed eller for Kortheds Skyld i Almindelighed blot kaldtes Seb — hans Familienavn er os ubekjendt, og det Samme var ogsaa paa det Nærmeste Tilfældet med Strandrideren selv, hvem Nogle gjorde til en uægte Halvbroder til Grev Rantzau, medens han selv paastod at stamme fra Sjælland, hvor Faderen et eller andet Sted havde havt en „kongelig Bestilling".

Det andet Huus, som laae midtveis imellem Kjul Aa og Uggerby Sognegrændse, ganske tæt ved Klitterne, er nu forlængst forsvunden, men tilhørte dengang en Eneboer af en ganske eiendommelig Beskaffenhed. Ingen vidste, hvorfra han egentlig stammede eller hvem han var. Han var kommen „Sønden fra" og dengang talte han „et andet Maal", som rimeligviis blot indskrænkede sig til at han sagde „jeg" istedetfor „a", hvilket han imidlertid efterhaanden havde aflagt og var nu ligesaa ravjydsk som Alle paa Egnen.

Hans Navn havde blot været Christen, der i daglig Tale forkortedes til Kræn, saaledes som Skikken endnu er med dette Navn i Jylland, og da han nu havde været paa dette Sted i henved tyve Aar og kom hertil, da han syntes at være over 50, er det intet Under, at han nu stedse gik under Navnet: den gamle Kræn. Jøvrigt var han en Mand, som Ingen havde Omgang med, ja som næsten Alle skyede, uden man kunde angive nogen anden Grund dertil end den, at han fra Begyndelsen af viste sig uomgængelig. Kulde avler Kulde, derefter Mistro, og hvor den først vinder Indgang, der lere Hjerterne adskilte for stedse. Da gamle Kræn kom til Stedet, tingede han Ret af Herremanden til at bygge sit Huus i Klitten, imod aarlig at give ham et Kvantum tør Fisk, som han siden stedse kjøbte af andre Fiskere, thi selv „brugte" han ikke Havet. Han maatte derfor som Godtgjørelse skjære den Lyng og de Sandtørv, han behøvede, men forlangte sig udtrykkelig fritagen for alt Hoveri og Bjergningsarbeide; men man siger, at han først opnaaede disse Begunstigelser ved at give Ridefogden paa Gaarden en stor Guldskilling for i den Anledning at ordne hans Sag. Hvorom Alting er, saa kom gamle Kræn aldrig til Gaarden, og endnu mindre var han tilstede ved nogen Bjergning, hvorimod Ordet i Almindelighed gik, at han ikke var saa

fremmed for Kysten, som han vilde have man skulde tro. Stundom meente man at have seet ham liste om i Klitten ved Midnatstid, bærende nu Hiint og nu Dette, ja der var endog dem, der paastode, at han næppe var bange for at tage sig selv tilrette, naar det gjaldt at plyndre baade Levende og Døde; men at det Første, idetmindste paa den Tid, da vor Fortælling foregaaer, turde være urimeligt, derom maatte det første Blik paa den krumbøiede, spinkle, lille Mand overtyde Enhver, der vilde bruge sin Eftertanke. Er imidlertid først et saadant Ord udspredt, saa holder det sig længere og stærkere end man troer, og saae man hen til gamle Kræns lurende Blik, fremstaaende Ansigt og uhyggelige Stemme, var der visselig ogsaa Noget, som maatte bringe Alle til at gyse tilbage for ham. Ligesaa ubekjendt gamle Kræns Fortid var for os Alle, saaledes forholdt det sig ogsaa med det Indre, af hans Huus, som kun en eneste Gang var bleven gjennemsøgt. Dette skete to Aar efter at gamle Kræn havde faaet det sammenflikket af Bragstumper, Leer og Lyng: men da den Strandrider, som gjorde denne Heltegjerning, slet Intet fandt, men blev syg 2 Dage efter og var død inden Ugens Forløb, standsede denne Begivenhed alle fremtidige Besøg paa Halvveien, og skulde Nogen tale med gamle Kræn, nøiedes man i Almindelighed med at banke paa det

eneste større Vindue, der fandtes i Huset, og som i sine Velmagts Dage havde siddet i et Skibs Agterstævn, hvorefter dets Eier stedse kom udenfor, om han ellers var hjemme eller vilde ud. Man seer altsaa, at Overtroen spillede en god Rolle med, naar Talen var om gamle Kræn og hans Huus, og ved endnu et Tilfælde, som var indtruffet 7 Aar før vor Historie tager sin Begyndelse, var Frygten for at fornærme ham eller gjøre ham Noget imod i den Grad bleven bestyrket, at selv Strandrider Sandhøi, der kort iforveien var kommen i Levebrødet, tog i Betænkning at kige indenfor i det hemmelighedsfulde Huus.

Paa en smuk Sommerdag kom nemlig et lille Ryttertog galoperende over Heden og standsede udenfor gamle Kræns Sted. Det bestod af tre unge Herrer og to Damer og nogle Tjenere. Da den ene af Junkerne havde slaaet med Ridepidsken paa Vinduet og gamle Kræns — rigtignok kun lidet indtagende — Personlighed som en Følge heraf viste sig i Døren, udbrød den unge Greve, som var en Søn af Eieren til Asdal:

„Mine ærede Herrer og skjønne Damer! jeg lovede at vise Dem Billedet af en ægte Strandtyv, saaledes som han kun findes ved Vesterhavets Kyst. Her har De Personen.“ Under en almindelig Latter forsvandt den Gamle.

„Vi have seet Personen; lader os nu ogsaa beſee hans Leilighed," udbrød den lystige unge Mand, idet han sprang af Hesten. „Behag at følge mig, mine Herrer, saa ville vi først see, om Husets Bekvemmeligheder tillade, at ogsaa vore Damer træde indenfor. Fy for Satan! hvad er det? — atsch, atsch!" nøs Junkeren, idet han baglænds gik ud ad Døren, som han netop var traadt indenfor — „atsch! — aa ja, ja! — det maa være en Djævel og intet Menneske" — og med det Samme væltede en kvælende Svovldamp udad den aabent staaende Dør, medens det hele Selskab inde fra Huset hørte en Skoggerlatter, som ikke syntes at komme fra nogen menneskelig Strube. I Taushed red Selskabet videre; men ret som det paa Tilbageveien galoperede over Broen, der førte ind til Gaarden, styrtede den unge Greves Hest og Rytteren fik et Slag, som tvang ham til at holde Sengen i flere Dage. Fra den Tid havde gamle Kræn Fred. Han kom til Ingen, Ingen kom til ham, og selv Guds Huus havde han forsaget i de sidste Aar. Man havde lagt Mærke til, at han kun en eneste Gang om Aaret besøgte Asdal Kirke. Det var hverken Nyaarsdag eller nogen af de store Festdage, men paa den Søndag, da Evangeliet om den utro Husfoged bliver lagt til Grund for Betragtningerne. Paa den Søndag kunde man altid være vis paa at

finde gamle Kræn i Kirkens nederste Stol. Men da Præsten, Hr. Schyth, en Dag lod falde nogle Ord i sin Tale, som hele Menigheden og mulig gamle Kræn selv troede sigtede til ham, forsvandt han fra den Time for bestandig af Kirken, og fra det Aar udeblev ogsaa det Stykke Rav eller den Ret tørre Fisk, som den gamle Særling ellers pleiede ved en eller anden Fisker at sende Præsten ved Juletid.

Efter denne nødvendige Oplysning om de Personer, som mere end Andre komme til at spille en fremragende Rolle i den følgende Fortælling, ville vi nu tage fat paa vor Historie, som forresten er **bygget paa virkelige Tildragelser**, eller idetmindste paa endnu levende Sagn om disse, medens vi dog maa bemærke, at alle Navne, forsaavidt som det for de Efterlevendes Skyld er fundet nødvendigt, ere blevne ombyttede med fingerede.

Paa en af de første Foraarsdage i det alt anførte Aar see vi en ung Fisker tradske med en Madæske og andre Fornødenheder under Armen ned til Kysten, hvor Beboernes Baade pleiede at ligge. Det var endnu næsten mørkt, og Dunkelheden forøgedes endnu mere ved den tykke Taage, der laae over Hav og Land og som vilde have forhindret Enhver, som ikke nøie kjendte Egnen, at finde den rette Vei. Det viste sig snart, at den unge Fisker var Strandriderens

Karl Sebastian, der skulde ud paa Havet for at skaffe Lidt til Dagens Forbrug, hvis ikke Strandrideren og hans Husholderske skulde gaae tilsengs uden Middagsmad og med saare Lidet til Aftensmad. Saasnart Seb — hvilket vi ogsaa jevnlig ifølge Skik og Brug ville kalde ham i Fremtiden — havde bragt sin Pram paa ret Kjøl og derefter skudt den ned til Havbredden, paa hvilken Bølgerne saa dorske rullede sig op, at man skulde tro, at ogsaa de vare søvnige endnu, stod han først en Stund stille, fløitede lidt og saae sig omkring. Man kunde tydeligt mærke, at han ikke var ganske fornøiet ved at gaae tilsøes i den tykke Taage, hvilket forresten ogsaa er farligt; men, som sagt, der var Smalhans hjemme, Taagen kunde snart lette sig, og saa var jo Leiligheden saa god som han kunde ønske. Efter disse stille Betragtninger var han netop i Begreb med at skyde Prammen i Søen, da han pludselig standsede, idet en Lyd ude fra Havet, som af et Hundeglam kom til hans Øre. Sebastian lyttede og lyttede: „Det kan ikke være muligt," udbrød han endelig, idet han dog ufrivilligt endnu engang bøiede Hovedet fremad, „det kan umuligt have været en Hund, uden det maaske kan have været en Sælhund — saafremt en saadan ellers kan gjøe." Han satte nu Prammen i Søen, sprang derefter selv i den, og et Par Øieblikke efter forsvandt han i

Taagen. Strandbredden var nu ligesaa tom og øde som før. Saaledes var det en god halv Time, men nu begyndte en Luftning at fare hen over Landet, som bebudede, at den snart vilde feie Taagen bort, og idet Samme lader Sebastians Baad sig atter skimte indenfor den sidste Revle. Piilsnar roede han imod Kysten og næppe havde han naaet den før han sprang iland. At noget Overordentligt var hændet ham, var soleklart og at han havde Noget med sig i Baaden var ligesaa tydeligt. Pludselig bøiede han sig ned i Prammens Agterdeel og løftede et ungt, spinkelt, velpaaklædt Fruentimmer ud af Samme. Om hun var død eller levende kunde man ikke see; men den Omsorg, han lagde for Dagen, idet han gik afsted med hende, tydede rigtignok paa det Sidste. Da han havde baaret hende op i Klitten, lagde han hende forsigtig ned i det høie Klitgræs, saae derefter en Sekund paa hendes Ansigt og lagde endelig sin Kind til hendes Mund, rimeligviis for at overbevise sig om, hvorvidt hun var levende eller død. Et Glædessmiil fløi over hans Ansigt, idet han reiste sig — om han troede hende død eller levende, kunne vi ikke sige — og hurtigt ilede han atter til Baaden. Her greb han et fiint udarbeidet Skriin, der syntes temmelig vægtigt, efter den Maade at dømme, paa hvilken han tog det frem af det lille Fartøi; han veiede det

engang i Haanden og med et glædestraalende Ansigt forsvandt han igjen i Taagen, idet han ilede hen ad den Kant, hvor han vidste, at den afmægtige Kvinde laae imellem Klitbakkernes høie Græs.

Vinden begyndte nu at friske op og Søen at lade sig høre; men samtidigt hermed hævede ogsaa Taagen sig, og en stor Brig kom tilsyne paa den yderste Revle. At den „stod" var tydeligt; men at den stod meget løst var ligesaa klart, thi den vuggede sig bestandigt hver Gang en Bølge løftede Skroget i Veiret. Næppe var den skimtet fra Land, saa kom ogsaa Strandrideren løbende saagodtsom uden Klædningsstykker og lidt efter lidt kom Sognebeboerne til oppe fra Land; thi Alle havde havt Øiet henvendt paa Havet, saasnart Taagen lettede, eftersom det er en bekjendt Sag, at mange Skibe netop strande i taaget Veir. Men det var som en overjordisk Magt her havde sin Haand med i Spillet. Med en Hurtighed, som kun Somanden kan begribe, reiste Vinden sig til Blæst, Blæsten til Storm og Stormen til Orkan, og da Vinden ved den første Luftning pludseligt var sprungen om, bleve Alle snart overtydede om, at Briggen uden Medvirkning fra Land umulig kunde holdes paa Kysten.

„Hun er flot, hun driver, hurtig i Baadene!" saaledes lød det fra alle Kanter, medens Hunde-

glammet derude bortdøde i Stormens Hvinen. Men Ingen rørte sig, thi Søen brød sig alt voldsomt paa Revlerne.

„Afsted, afsted, I Lømler, I Kujoner! hurtig derud, ellers gaaer hun ad Helvede til!" brølede nu Ladefogden fra Asdal, der var kommen tililende paa en skumbedækket Hest. „Gaae dog ud, Strandrider, med Mandskab og faae Greb i hende!"

„Gaae selv ud, bitte Aïs (o: Anders), om Du ellers har Mod og Lyst!" svarede den fornærmede Strandrider: „Du fører altid det store Ord her paa Kysten, ligesom i Din Lade, uden at vi nogensinde have seet Dig faaet saadan en vaad Støvle. Ja nu gaaer hun Gud fordømme mig!" — og ret som han sagde dette, saae man ogsaa Briggen begynde at drive imod Syd.

„Maaskee bliver hun hængende paa Næsset herhenne," trøstede en Fisker.

„Hun gjør Fanden, gjør hun." svarede Strandrideren heelt ærgerlig; „nei hun gaaer saadan lige ad Søen til, og hvis Satan ikke her har havt sit Spil — saa — men, ih Gud hjælpe os! hvem staaer deroppe?"

Alles Blik fulgte Strandriderens, og man saae nu den ubekjendte Kvinde, der først paa Grund af sin Afmagt, siden fordi Alles Tanker havde været beskjæftigede med Skibet, var forbleven ubemærket af Alle,

staae paa en Klitbakke og ligesom Kystboerne stirre ud efter Skibet, der skjøndt omtumlet af Vind og Bølger, dog stedse mere fjernede sig fra Kysten. Med et langt Blik til Søen vendte man sig nu henimod hende, hvis Ankomst naturligviis var Alle, undtagen Sebastian, en Gaade.

„Hvem er Hun, gode Jomfru?" spurgte Ladefogden, der først var kommen hende nær, idet han lettede lidt paa sin Hue, men med det Samme mønstrede hendes Paaklædning, som om han af denne vilde udstudere hendes Stilling i Samfundet; „hvem er Hun, hvorfra er Hun kommen og hvordan er Hun kommen her?"

Den Ubekjendte rystede paa Hovedet og sagde derpaa med en blid Stemme paa Tydsk, idet hun saae sig om i Kredsen:

„Taler Ingen her Tydsk?"

„Det ligner akkurat vor kloge Ladefoged, at tiltale Kvinden saadan paa Jydsk, retsom der intet andet Sprog gives i denne syndige Verden end hans Kragemaal," bemærkede Strandrideren spydig; „men det er jo sandt, hvert Dyr bruger den Røst, Vorherre saadan har givet ham!" — Jo vist, bitte Jomfru," vedblev han paa nogenlunde Tydsk, „kan I nok blive forstaaet her, for I hører, at jeg saadan ogsaa nok kan tale Eders Sprog, og saa vil I vel nok sige os, hvordan I saadan er kommen her. Men

stød Eder saadan lidt til min Arm; jeg seer I er mat og svag, og I er ikke den første skjøn Jomfru, jeg har budt min Arm saadan, skjøndt I ikke skulde troe det, naar I saadan seer mig. I er sagtens fra hin fordømte Brig, som nu vender — om Forladelse — Agterstævnen til os; men hvordan er I saadan kommen iland?"

Hvormeget den fremmede Dame forstod af al denne Snak, skulle vi lade være usagt; men det Sidste begreb hun, og, idet hun pegede paa Sebastian, som stod med en vorende Uro i sine Miner lidt fra hende, svarede hun meget langsomt, enten formedelst hendes Svaghed, eller fordi hun vilde gjøre sig saa forstaaelig som muligt:

„Den unge Mand hist kom til mig i Taagen og tog mig og mit Pengeskriin med iland — men" —

Mere fik hun ikke sagt, og det var nu pudsigt at see den Bevægelse der pludseligt kom i hele Forsamlingen. Alle kigede verelviis paa hende, paa Sebastian og paa Jorden for at opdage den kostelige Skat.

„Pengeskriin, Pengeskriin", mumlede man, thi man havde ret godt forstaaet Ordets Betydning; „hvor er Skrinet, Seb, hvor Fanden er Skrinet?"

„Hun maa selv have gjemt Skrinet," svarede

den Adspurgte; „thi det blev sat ved Siden af hende, og derefter har jeg ikke seet Noget til det."

„Hvor har I saadan gjemt Eders Pengeskriin, min Skjønne," spurgte Strandrideren paa sin Tydsk, „ikke fordi vi vil tage det fra Eder, men fordi I ellers let kan faae det stjaalet, naar det findes; thi Verden er saadan ikke til at stole paa, veed I nok."

„Jeg har ikke seet mit Skriin, siden det kom i Baaden, hvor jeg fik ondt og besvimede," svarede Damen, „og har hele Tiden antaget, at I har taget Eder af det og bragt det i Sikkerhed."

Saasnart Strandrideren i faa Ord havde forklaret Damens Ord for Mængden, vendte Alles Blik sig med meget forstaaelige Udtryk imod Sebastian, der i den høieste Grad syntes forvirret.

„Gid jeg aldrig maa komme fra dette Sted," skreg han med bævende Stemme, „om jeg veed mere til Skrinet, end jeg har sagt."

Alle opsloge en Skoggerlatter, og Ladefogden paa sin høie Hest løftede Ridepidsken. Uden at kjende Noget til Sproget, kunde Damen godt forstaae, hvorom Talen var.

„Den unge Mand vil nok give mig min Eiendom tilbage," sagde hun til Strandrideren, som var den Eneste, der kunde forstaae hende, „og han skal desuagtet faae en rundelig Gave, fordi han har frelst

mit Liv; men jeg er mat og svag efter al den Angst og Nød, jeg har doiet og spørger Eder derfor, om der er et Huus, hvor jeg kan finde Hvile og Vederkvægelse?"

„Alle skibbrudne Folk komme ind hos mig, at sige naar de saadan kan betale Lidt for sig; thi jeg er kun en fattig Mand," svarede Strandrideren, — „værs'god at tage tiltakke; thi Leiligheden er kun ringe. Men før vi saadan gaae, maae vi dog først have Skrinet med os."

„Ak, lad mig blot komme afsted, hvis I ikke vil, at jeg skal døe for Eders Øine," afbrød Damen ham smerteligt.

„Ja, Ja da!" raabte den igrunden godmodige Strandrider, „saa kom med mig og støt Eder vel til min Arm; thi mit Huus ligger endda ikke saa stakket herfra. Seb, Seb! havde jeg troet det om Dig," vedblev han paa Dansk; „Ladefoged, slip ham ikke, før I saadan har faaet Skrinet fat. Giv ham saa et Par Rap og lad ham løbe. Herregud! der ligger Fald for hver Mands Dør."

Med dette Hjertesuk forlod han Forsamlingen, som skjænkede hverken Damen eller Briggen mere Opmærksomhed; men med fornyet Iver omringede den arme Synder Seb.

II.

Forhøret.

Den næste Formiddag var Strandriderens Huus omringet af en betydelig Menneskemængde, thi Rettens Folk vare komne fra Hjørring for at skaffe Oplysninger om det forsvundne Skriin. Seb havde nemlig vedholdende paastaaet sin tidligere Forklaring, men ikke et Menneske troede ham. Ladefogden havde foreløbig taget ham med til Asdal, hvor Ridefogden ved Pidskeslag og Sultekuur havde troet at faae ham til Bekjendelse; men alle Forsøg mislykkedes, og imedens havde man i Forening gjennemrodet hele Klitten, ja endog undersøgt den hele Kyststrækning lige til den første Revle for at finde Skrinet; men dette forblev borte, ligesom Seb forblev taus, uden forsaavidt han vedholdende paastod sin Uskyldighed.

„Nu kommer han, der er han," lød det i den udenfor staaende Forsamling, og strax derpaa viste den ulykkelige Seb sig, lænket paa Haand og Fod, midt

i en Vogn, paa hvis bageste Sæde 2 Karle med Høtyve havde Plads, medens Ridefogden og Ladefogden red paa hver Side af ham. Det Værelse, hvortil han blev ført, var i Forveien næsten opfyldt af Mennesker, hvilket let lod sig gjøre, eftersom hele Stuen næppe var 4 Alen i Kvadrat og Loftet saa lavt, at selv en Mand af Middelhøide maatte staae med bøiet Hoved.

Herredsfogdens Fuldmægtig — Hans Velbaarenhed selv leed af Podogra — havde allerede optaget Erklæring af den fremmede Dame, om hendes Ankomst og de dertil knyttede Omstændigheder. Det viste sig deraf, at hun var en Hollænderinde af Fødsel og at hendes Mand forrige Efteraar var taget til Bergen, for der at etablere en ny Handel, eftersom han var født i denne By. For at realisere Resten af deres Varer og øvrige Eiendele samt indcassere alt Udestaaende, var hun bleven Vinteren over i Hjemstavnen og var nu paa Veien til sin Mand med de indvundne Penge, som hun havde nedlagt i det forsvundne Skriin og hvis Beløb hun satte til 6000 Gylden. For to Dage siden var Skibet i en voldsom Storm sprunget læk i Søen, og Mandskabet havde desaarsag søgt Redning i Baaden, men næppe var den stødt fra Borde, saa slog en Bølge den omkuld, og Alle omkom for hendes Øine. At det ikke var gaaet hende ligesaa,

kom deraf, at hun af Frygt for de vældige Søer, ikke turde følge Mandskabet, men foretrak at friste Skjæbne med Skibet, der imidlertid førte hende til det Sted, hvor hun var. Hun mærkede nok at Skibet stødte, men hvor hun var vidste hun ikke, og hvor nær ved Land vidste hun heller ikke, thi Taagen skjulte Hav og Himmel. Medens hun sad i aandeløs Forventning paa Dækket, saae hun pludselig en Mand springe ombord til hende. Hun ilede ham imøde med Pengeskrinet under Armen og gav ham at forstaae, at hun var det eneste menneskelige Væsen ombord. Beredvillig hjalp han hende ned i Baaden, hvor han betydede hende, at hun skulde sætte sig paa Bunden. Dette gjorde hun, og tog Skrinet foran paa sit Skjød. Men nu vidste hun ikke mere af sig selv at sige, før hun opslog sine Øine i Klitten; hun saae da Skibet i det Fjerne drive bort fra Land og en Deel Mennesker følge dets Bortgang med Larm og Skrig. Glad over sin vidunderlige Frelse, havde hun heelt glemt sit Pengeskriin, og huskede ikke heller paa det, før det i Samtalens Gang randt hende ihu paany.

„Det er den mærkværdigste Historie, jeg endnu har oplevet," bemærkede Fuldmægtigen, idet han holdt en nysskaaren Pen op for sine kortsynede Øine; „hvis Hexeri ikke her er med i Spillet, saa veed jeg ikke Besked. Først tager Fanden ved Skibet, og saa for-

svinder Pengeskrinet lige imellem vore Hænder. Fiffigt nok gjort, Mester Seb!" vedblev han efter en lille Pause; „men Høeg er ingen Due, og Du maa staae tidligt op for at narre mig. Er den gamle Strandtyv histhenne fra ikke mødt endnu?"

„Han har alt staaet nogen Tid ved Nørreſiden af Huſet, Eders Velbaarenhed," svarede en Mand, der siden viste sig at være Sognefogden.

„Lad ham komme," vedblev Fuldmægtigen, „dog bi lidt! nu seer jeg, man bringer Delinkventen — saa kunne vi jo tage ham først. Gjør lidt Plads herinde, Folk!"

Der opstod nu et øieblikkeligt Røre, som imidlertid ikke havde anden Virkning, end at man trykkede sig tættere sammen, for at give Plads for den ulykkelige Seb og hans Følgesvende.

„Puh, her bliver ikke til at holde ud," raabte Fuldmægtigen; „luk os dog Vinduerne op."

Dette hjalp forresten kun halvt; thi de aabne Vinduer fyldtes snart af de Udenforstaaendes Overlegemer.

„Naa saa det er Tyven! See paa mig, Knægt! troer Du, at Du kan sætte mig en Vornæse paa?"

Synderen rystede og bævede, men sagde Intet.

„Svar mig, Kjæltring! Ja eller Nei — troer Du, at Du kan snyde mig?"

„Nei," svarede Sebastian med næppe hørlig Stemme.

„Det troer jeg heller ikke — og altsaa ligesaa godt først som sidst — hvor er Skrinet?"

„Jeg veed det ikke," forsikkrede Sebastian grædende, og gjorde Mine til at falde paa Knæ.

„Du veed det ikke? betænk Dig vel, før Du svarer, det vil jeg raade Dig. Du har tilstaaet, at Du har baaret Skrinet iland og sat det ved den fremmede Dame, som laae og var daanet — ikke sandt? godt! Derefter siger Du, at Du løb hen til gamle Kræn, for at faae ham ned og hjælpe Dig med at bære Damen herhen, men at gamle Kræn ikke var hjemme, og da Du saa kom tilbage, var Skrinet væk. Er det ikke ogsaa rigtigt? Aa jo, det er ganske godt lavet af en Dreng i din Alder; men for det Første kunde Du jo være bleven hos hende og passet paa Skrinet, og for det Andet er det Løgn Altsammen, hvilket Du selv godt nok veed og desuden yderligere kan faae at høre. Lad gamle Kræn komme! Naa, din gamle Strandtyv!" raabte Fuldmægtigen ham imøde, saasnart den Tiltalte var bleven skubbet indenfor Døren og henimod det lille Bord, hvorved den myndige Fuldmægtig og en rødmusset Skriverdreng sade, „hvordan gaaer det med Fortjenesten, gamle Kræn?"

Kræn bukkede.

„Jeg har længe tænkt paa at besøge Dig, bitte

Kræn — jeg er ikke saa let at ryge ud, som Andre, maa Du vide — he, he, he!" Kræn bukkede igjen. „Hvordan hænger det egentlig sammen med dette Skriin, bitte Kræn? Du er jo en Art Trold og kan maaskee bedst skaffe det tilveie." Kræn rystede paa Hovedet. „Hvornaar var Du ude igaar Morges?"

„Jeg laae endnu i Sengen, da Ladefogden bankede paa Ruden og forhørte sig om Seb."

„Ja, men derfor kan Du nok have været ude alligevel, gamle Knægt; Folk ville vide, at Du færdes mere om Natten end om Dagen i Klitterne."

„Folk sige Saameget, naadige Herre", svarede Kræn, med et skulende Blik.

„Ja vel sige de Meget om Alle, og underligt nok er det, de sige om Dig, lutter Ondt. Du har altsaa ikke været ude af din Røn efter Midnat, indtil Ladefogden vækkede Dig?" Gamle Kræn gjorde en bekræftende Bevægelse. „Og Du har hverken seet eller hørt det Mindste til Sebastian, som der staaer, i al den Tid?" Den Gamle rystede paa Hovedet.

„Du er svært knap paa Ord idag, er Du altid det?"

Kræn bukkede.

„Ja, men jeg lader mig ikke nøie med Dine Grimacer, Slyngel," raabte „Høgen" og slog i Bordet saa det rystede, „svar Ja eller Nei paa mit Spørgsmaal.

„Nei," brummede den Gamle knarvorent.

„Godt! Og saa tør din Løgnehals vove at sige mig lige i Øinene, at Du har været ved hans Huus og banket paa!" raabte Fuldmægtigen, idet han reiste sig i hele sin majestætiske Høide og gjennemborede den ulykkelige Sebastian med et ægte Høgeblik.

„Naadige Herre!" skreg den arme Tyv, idet han af ubetvingelig Rædsel faldt paa Knæ. „Jeg ønsker aldrig Guds Rige, om jeg har sagt Andet end Sandhed. Var gamle Kræn hjemme, saa maa han have været ligesaa langt henne i 'et som den fremmede Dame, hvem jeg ruskede en god Stund i før jeg løb til hans Huus. Mere kan jeg ikke sige, og saa maa I i Guds Navn handle med mig som I vil."

„Du skal ogsaa faae at vide, at jeg skal handle med Dig, som Du siger, og Sandheden skal komme ud af din stædige Krop, om den saa skal knibes ud med gloende Tænger. Ja," vedblev Fuldmægtigen med et vist Velbehag, da han saae, hvorledes det gjøs i den ulykkelige unge Mand ved disse Ord, og lagde Eftertryk paa enhver Stavelse: „Du skal smides ned i det forteste Hul, hvor Rotter saa store som gamle Hankatte skal springe om Dig. Du skal ingen Søvn faae hverken Dag eller Nat, Du skal kun faae saltet Kjød uden Vand at leve af, og hver Dag skal Du faae saamange tørre Prygl af en 2 Tommers Tamp

med Knuder paa, at der inden 8 Dage ikke skal være Kjød skabt paa din arme Ryg."

Sebastian hylede. „Jeg er uskyldig, strænge Herre," skreg han i den høieste Fortvivlelse, idet han vred sine Hænder, saa det var en Ynk at see derpaa; „Jeg er lige saa uskyldig som J — ak, Herre Gud, er der dog Ingen, som kan redde og hjælpe mig arme, ulykkelige Karl!" Fuldmægtigen vilde atter fare fort med ham paa den samme eller en lignende Maade, da den fremmede Dame, som fra en Krog havde været Øienvidne til den hele Scene, pludselig lagde sin Haand paa Fuldmægtigens Arm.

„Jeg kan ikke tro, at han har bestjaalet mig," sagde hun; „saaledes kan et Barn ikke forstille sig?"

„Hvem Fanden har saa taget Skrinet?" raabte Fuldmægtigen ærgerlig — „naa, det er sandt, hun kan jo ikke Dansk. — Hvis han ikke er løben med Pengene", vedblev han paa nogenlunde godt Tydsk, „hvorledes kunne de saa være blevne borte?"

„Kan f. Ex. ikke Nogen have stjaalet Skrinet, medens han var henne ved Huset?" spurgte hun venlig, medens Sebastians Øine hang ved hendes Læber, som han følte paa en eller anden Maade talte hans Sag.

„Ja, men det er beviist, at han slet ikke har været ved Huset," indvendte Fuldmægtigen — „he, hvad siger De saa?"

„Ja," saa er det Hele mig aldeles uforklarligt. Og dog synes han mig ufkyldig."

„Dersom De, min gode Kone, blot i en Uge var i mit Sted, fik De andre Tanker om Menneskene," bemærkede Fuldmægtigen tillidsfuld, „og lod Dem ikke skuffe af —"

„Hør, min Herre," afbrød Damen ham rask, idet en ny Tanke pludselig faldt hende ind, „stig den unge Mand, at jeg giver ham den halve Deel af Indholdet, hvis han gaaer til Bekjendelse og lader mig faae Resten".

„Han skal have det hede Helvede og ikke 3000 Gylden!" raabte Fuldmægtigen paa Dansk; „tænk bare, Folk," vedblev han i samme Sprog, „hun tilbyder Tyveknægten det Halve af hans Koster, hvis han godvillig vil komme med dem."

„Gud veed, jeg gav gjerne Skrinet hen for slet Intet, naar jeg blot vidste, hvor det var," stønnede Sebastian, som atter var kommen paa Benene.

„Naa saa det vilde Du dog, min Dreng", raabte Fuldmægtigen spodsk, „mange Tak for din Godhed; men jeg seer nok, at der skal Mere til for at faae baade det Hele og det Halve ud af Dig. Træk saa af med ham til Hjørring, Ladefoged! der skal vi sees iaften, bitte Seb."

„Aa Gud hjælpe mig arme, arme Dreng, aa bitte Frue, beed for mig, ellers —"

„Ud med ham, ud med ham, Folk!“ raabte den forbittrede Fuldmægtig; „Fæpande! hun forstaaer jo ikke et Ord af alt dit Vaas.“

Men Fruen havde dog forstaaet Meningen af Sebastians Ord; thi Diet talte for tydeligt, til at dets Sprog kunde miskjendes. „Hvad bliver der nu af den stakkels Dreng?“ spurgte hun deeltagende.

„Kald bare ikke den Slubbert en Stakkel,“ svarede Fuldmægtigen, hvis Forbittrelse imod Synderen endnu bestandig var i Stigende, fordi han saaledes havde spottet hans inkvisitoriske Talent, hvorfor han var mere bekjendt end berømt. „Aa,“ vedblev han i en høfligere Tone paa Tydsk, „han følger nu med til Byen, hvor vi ville see at faae det ud af ham med det Onde, som han ikke vil give fra sig med det Gode.“

„Jeg kan ikke tillade, at man farer fort med ham med det Onde,“ sagde Hollænderinden med en Bestemthed, som man ikke skulde have tiltroet den tilsyneladende saa svage Skabning; „naar Alt kommer til Alt, er han dog min Redningsmand, og han vilde være bleven rigelig belønnet, hvis ikke den Onde havde fristet ham. — Hør,“ vedblev hun og saae Fuldmægtigen, som følte sig heelt underligt tilmode over saa megen Hjertensgodhed, stivt i Øiet, „lov mig, ikke at røre ham med en Finger eller gjøre ham videre Fortræd; men giv ham Tid til Efter-

tanke. Maaskee kommer det saa af sig selv, og det er dog det Bedste."

„Retten maa have sin Gænge," indvendte Fuldmægtigen efter en lille Pause.

„Men jeg er jo dog den Bestjaalne," bemærkede Fruen venlig, „og naar jeg vil lade Sagen henstaae indtil videre, kan De jo sagtens ogsaa see Tiden an."

„De er ikke den eneste Bestjaalne, min Naadige!" svarede Fuldmægtigen med Eftertryk. „Herremanden paa Asdal skulde have sin Part; Herredsfogden skulde have sin Part; Strandrideren skulde have sin Part; Strandfogderne skulde da ogsaa have Noget, og saa kommer alle Omkostningerne til Hs. Majestæts Kasse, for Deres Ophold og Tusinde andre Smaating, saa De maa være veltilfreds, om der kan blive saa Meget tilovers, at De derfor kan komme til Deres Mand; thi jeg kan forsikre Dem, at det før har truffet sig, at strandede Folk have maattet tigge sig tilbage, uagtet det, de bragte til Kysten, ikke var saa meget Lidet endda."

„Nu forstaaer jeg først Deres Iver, min Herre," udbrød Damen med et foragteligt Smiil; „men Hvormeget eller Hvorlidet, der end bliver tilbage til mig selv tilsidst af mit eget Gods, saa vil jeg dog love Dem en dobbelt Part af det, De skal have, om De vil behandle ham med Skaansel og tænke paa, at han er min Redningsmand."

„Jeg faaer ingen Part; jeg er kun Fuldmægtig hos Herredsfogden", brummede han mut.

„Nu vel," svarede Damen rask, „jeg giver Dem ligesaa Meget som han skal have, hvis Pengene komme tilsyne — men saa ikke et Slag, ikke en Strime — forstaaer De?"

„Ja, Gud, forstaaer jeg," sagde Fuldmægtigen; „men hvordan skal vi saa faae Pengene? Det er det forunderligste Kvindemenneske, jeg har kjendt. Gud veed, om hun ikke ogsaa har ladet Fornuften tilbage paa den forbandede Brig!"

Det var først Dagen efter denne Retsscene, at den skibbrudne Dame, hvis Mands Navn var Holmegaard, kunde begynde at overtænke den fortvivlede Stilling, hvori hun i Grunden befandt sig. Blottet for Penge og uden andre Klædningsstykker end dem, hun var iført ved Landingen, saae hun sig snart hensat i den meest piinlige Nød, som ikke meget blev afhjulpen ved den Gjæstfrihed, hun nød hos den godmodige Strandrider. Alt hendes Haab stod nu til, at hun snart kunde faae Brev til sin Mand i Bergen, hvem hun vidste, øieblikkelig vilde komme for at afhente hende. Vel vilde Tabet af de 6000 Gylden være ham et alvorligt Smæk; men hun vidste, at dette dog kunde bæres, og haabede, at Alt nok vilde blive godt, naar de først atter vare sammen. Hendes første Opgave var nu

at faae Skrivematerialier bragte tilveie, og dette kostede ikke saa liden Uleilighed paa den Tid, da man skrev meget mindre end nu, især da Strandrideren ikke eiede Mere end hun selv, og det var jo Intet. Efter et Par Dages Forløb kom han imidlertid nok saa triumpherende tilbage med Papir, Pen, Blæk og en Stump Lak paa en stor Knappenaal, og nu kunde den stakkels Kone endelig faae sit Ønske opfyldt, at skrive sin Mand til og underrette ham om sin hele Stilling. Den næste Opgave var at faae Brevet til Hjørring, saa maatte det siden skjøtte sig selv, og Strandrideren havde allerede bestemt sig til selv at begive sig afsted med det den næste Dag, da gamle Kræn lod den fremmede Kone hilse, at saafom han samme Morgen vilde til Byen med en Klat Rav, saa skulde han nok tage Brevet med, om hun vilde betroe ham det. Strandrideren var ganske ude af sig selv over denne Høflighed, som den gamle Eneboer saaledes lagde for Dagen, og paastod, at nu vilde han ikke leve ret længe; men Fru Holmegaard meente, at hendes store Nød maatte smelte selv det haardeste Hjerte, samt at han maaskee ikke var saa slem alligevel, som man i Almindelighed troede. Nærmest for at takke ham, gik hun hen paa Aftenen, da hun havde seet, at han var vendt hjem fra Kysten, selv med Brevet til hans Huus. Da hun

var kommen ind i den lille Forstue, bankede hun sagte paa den eneste Dør, som var i Samme og da Ingen svarede, aabnede hun den rask. Det viste sig, at den Gamle havde gjort sin Aftenanretning færdig, som bestod i en tørret Torsk og en Krukke Vand; men selv havde han endnu ikke rørt ved det Mindste. Han sad paa en lav Skammel med Hovedet hvilende i Hænderne, der atter støttede sig paa Knæene, og saae hen for sig i Huset med sit sædvanlige uhyggelige Blik. Han havde ganske vist overhørt Bankningen og blev saa overrasket ved at see den fremmede Kone i Døren, at han blev siddende i en Stilling, som om han var forstenet. Fru Holmegaard rakte ham Brevet med et indtagende Smiil — thi hun var, trods sin Bleghed, en smuk ung Kone — og dette Smiil talte bedre end mange Ord, af hvilke gamle Kræn vel heller ikke forstod et eneste. Den gamle Eneboer blev siddende urokkelig. Da Fruen alt havde hørt ham omtale som en Særling, vilde hun ikke forstyrre ham i hans Betragtninger, men lagde Brevet paa det lille Bord ved Siden af Fisken, pegede paa det, nikkede venlig og gik lige saa sagte ud af Døren, som hun var kommen. Gamle Kræn blev endnu siddende en Stund uden mindste Bevægelse, idet hans Blik uafbrudt var hæftet paa det Brev, hun havde lagt foran ham;

men nu sprang han pludselig op, greb det med et Raseri, som syntes at komme Afsindighed nær, udstødte nogle Lyd, hvis Betydning han selv næppe kjendte, rev Brevet, til hvilket den ulykkelige Kone havde sat alt sit Haab, i Tusinde Stykker baade med Tænder og sine Hænder, kastede Stumperne rundt om i den lille Stue, traadte paa dem under vilde Hyl og styrtede derefter ud af Huset ned til Havet.

III.

Fortvivlelse.

Den skibbrudne Kvinde havde nu tilbragt et Par Maaneder hos Strandrideren, uden at hun i al den Tid havde hørt fra sin Mand, hvilket vi vide forresten ikke var forunderligt. Efter en Maaneds Forløb havde hun vel atter skrevet, idet gamle Kræn selv bragte de fornødne Skrivematerialier og lovede at besørge Brevet til Byen; men netop dette giver grundet Mistanke om, at det ikke kom stort længere end det første, hvad saa Grunden kunde være til denne halv vanvittige Mands hjerteløse Ondskab mod den arme Kone. Vel lod Strandrideren sig aldrig forlyde med, at han var kjed af hendes Besøg, og den gamle Helle viste hende uafbrudt al mulig Venlighed; men det kunde naturligviis ikke undgaae Fru Holmegaards Opmærksomhed, at Opholdet var den skikkelige Strandrider i høi Grad trykkende, især da Sebjo var borte, og den Tarvelighed, for ei at sige Nød, der herskede i Huset, i Forbindelse med den vorende

Mangel, hun begyndte at føle paa Klædningsstykker, vare i og for sig allerede saa trykkende Sorger, at hun stundom var Fortvivlelse nær, uden at tale om den Længsel, der voxede med hver Dag, efter at gjensee sin Mand, som hun ventede at see træde ind til hende, hvergang Døren aabnedes, som hun troede at gjenkjende i hvert Menneske, der langtfra nærmede sig den øde Bolig, og som hun haabede at see ile til sig paa Stormens Vinger, hvergang et lille Skib søgte nærmere ind imod Kysten end sædvanligt kunde være. Hendes eneste Adspredelse i al denne Elendighed var at vandre langs Havets Bred eller at sætte sig i det høie Klitgræs mellem Sandbjergenes dybe Dale og med Blikket ufravendt heftet paa Havets snart speilglatte, snart mægtig oprørte Overflade, at stirre ud ad den Kant, hvorfra hun ventede at hendes elskede Mand vilde ile i hendens Arme. Men Tiden svandt uden at gjøre mindste Forandring i hendes Stilling. Bonden gik til sin Gjerning, da Vaarsolen havde begyndt at gjøre Jorden tilgængelig; Skibenes Antal paa Havet fordobblede sig med hver Dag, kun hun stod alene i den rige Natur, midt imellem den travle, den egenkjærlige Menneskevrimmel, der alt begyndte at glemme hende og hendes Eventyr, og hun begyndte at indsee, at hun selv maatte til at virke, hvis hun skulde komme ud af denne Landflygtighed, hvortil en ublid Skjæbne

havde henviist hende. Vel tænkte hun, at det ufuldkomne Postvæsen eller Krigsuroligheden, hvis Larm ogsaa trængte til denne afsides Egn, kunde være Aarsag til, at hendes Breve mulig vare forkomne paa Veien; men naar det kjærlige Hjerte først gribes af mørke Tanker, er der ingen Grændse sat for deres Antal eller for den Styrke, hvormed de kunne ængste Sjælen, og stundom frygtede hun derfor endogsaa, at hendes Mand enten kunde være syg eller død — kort sagt, at der var ramt ham en eller anden Ulykke, som forhindrede ham i at komme, ja endog i at skrive.

Hun henvendte sig nu først til Strandrideren med Forespørgsel, om han ikke troede, at det var muligt at reise et Laan, for hvilket hun kunde komme tilbage til sin Mand, der til Gjengjæld vilde tilbagesende det dobbelte af den forstrakte Pengesum; men den skikkelige Mand berøvede hende ethvert Haab i den Retning: „For seer De, min gode Kone," sagde han paa sin gebrokne Tydsk, hvem kan laane Eder saa mange Penge? Ladefogden kan ikke, og Præsten kan heller ikke. Ridefogden kunde vel nok saadan; men hvem borger ham for, at han faaer dem igjen? Herfra til Norge er en lang Vei saadan, og det er tillige en urolig Vei i denne Krigstid. Desuden: kan Ridefogeden ikke tage fra Folk — give dem Noget — gjør han saadan aldrig, og han vil dog saadan mene, at det

er at give Eder det, som I beder om at faae tillaans. Nei, bliv I nu her, indtil enten Eders Mand kommer saadan efter Eder, eller den forbandede Seb bringer Pengene igjen — saa er jo Alt paa det Rene."

Men Manden kom ikke, og Seb, der stadig holdtes i Fængslets mørkeste Fangehul i Hjørring, bragte ligesaalidt Pengene tilbage. Skjøndt den arme Kone saae inderlig medtaget ud, da hun landede, var hun efterhaanden i den Grad fortæret af Længsel, Sorg og Savn, at der næppe var Spor af hendes fordums Skjønhed tilbage; hun følte bedst selv, hvorledes hun visnede hen, og begreb endelig, at hun blot havde Valget imellem, enten at komme bort, eller om føie Tid at lægge sine Been i en lille Krog paa Asdal Kirkegaard. Det var i Særdeleshed Pintseaften, at hun hengav sig til disse sørgelige Betragtninger, der endog greb hende saaledes, at hun den hele Nat ikke kunde lukke et Øie. Hen paa Morgenstunden faldt hun i en feberagtig Slummer, i hvilken hun syntes at høre, at hendes Mand gjentagne Gange kaldte paa hende. Da hun vaagnede, skinnede Solen saa venlig ind ad hendes lille Vindue, at hun følte sig noget oplivet derved. Helle og Strandrideren vare alt gaaede til Kirke; men en Skaal kold Mælk og et Stykke tørt Brød samt Halen af en tør Flynder laae paa Enden af Bordet — det var hele hendes Trak-

temente paa denne Glædesfest. Uden at nyde Noget gik hun igjennem Værelset ud i Guds frie Natur. Hun følte, at hun trængte til at komme udenfor.

Retsom hun aabnede Døren og den friske Vaarluft slog hende imøde, hørte hun Lyden af Kirkeklokken i Asdal Sogn, der „ringede Folk sammen". Hun havde ofte hørt denne Lyd før; men aldrig forekom den hende saa venlig og trøstende som nu. Endnu en Stund efter at Lyden var ophørt stod hun i sin lyttende Stilling, endelig syntes en Tanke at gribe hende; hendes Øine lyste af en forunderlig Glands, en dunkel Rødme udbredte sig over hendes Ansigt og Hals, og med bevingede Fjed ilede hun henimod det Sted, hvorfra Lyden af Kirkeklokken var kommen.

Gudstjenesten var endt, Menigheden havde modtaget Herrens Velsignelse, og Mænd og Qvinder begyndte med sædvanlig Sømmelighed at forlade deres Pladser og gaae imod Udgangen. Præsten, den værdige Hr. Basballe, var endnu forbleven en Stund i Choret, for ved Degnens Bistand at blive afført sin Embedsdragt, da en forvirret Mumlen lod sig høre fra Indgangen af Kirken, som de Udgaaende forgjæves trængte sig henimod.

„Jeg troer saavist, at En og Anden af Menigheden maa have faaet ondt i Vaabenhuset," bemær-

kede Degnen med alle Spor til den uimodstaaeligste Nysgjerrighed afpræget i sine skarpe Ansigtstræk.

„Nu ville vi strax faae at see, min gode Madsen," svarede Præsten, „vil Han nu tage Pakken og følge mig ud. Intet Under, at et Kvindemenneske har faaet ondt; de sadde saa tæt pakkede i Stolene."

Da Præsten kom henimod Døren, spurgte han venlig, hvad der var paafærde; men enten vidste man det ikke eller man vilde lade Præsten snarest mulig komme til den Ulykkelige; thi istedetfor at svare, gjorde man saamegen Plads, at han og Degnen til Nød kunde trænge sig ud til Indgangen, udenfor hvilken — Hollænderinden knælede.

„Reisegeld! Reisegeld!" klynkede hun med en hjerteskjærende Stemme, idet hun strakte sin hvide magre Haand frem imod de Omkringstaaende, der vare som lamslaaede af Forbauselse over dette gribende Syn. Da Præsten kom hen til hende, overfoer en blussende Rødme andengang paa denne Dag hendes Aasyn; men med en taarekvalt Stemme rakte hun sin aabne Haand ogsaa ud imod ham, idet hun gjentog det samme betydningsfulde Ord: „Reisegeld!" Præsten blev et Øieblik greben af den samme Overraskelse, som endnu herskede hos de Omkringstaaende; derpaa traadte han nærmere, lagde sin Haand paa den knælende Kvindes Hoved, og vendende sig til sine Sogne-

børn, som nu enten vare komne ud paa Kirkegaarden eller stode i Vaabenhuset, tiltalede han dem med disse Ord, der stundom kvaltes af hans egen Smerte:

„Mine Venner! Denne bedende Kvinde er en stor Bebreidelse for os Alle, men størst for mig. I veed, hvilken Sorg, der i denne Tid har ramt mit Huus, at jeg først skulde see min eneste elskede Søn lide de utroligste Smerter og derefter følge ham til sit sidste Hvilested. Denne Hjemsøgelse har saaledes opfyldt mit og min arme Hustrues Hjerte, at vi — Gud tilgive os vor store Synd — ikke have tænkt paa Andres Modgang, idet vi meente, at vi selv trængte til al mulig Trøst og Hsvalelse; men nu kommer denne arme Kvinde, dreven af Fortvivlelse, til os. Hun klager ikke over den Nidding — ak, vistnok af vor egen Midte — som har røvet hendes Formue; hun beder kun om Saameget, at hun atter kan forlade dette Land, hvor Herren i sin urandsagelige Viisdom har kastet hende hen. Skulle vi lade hende bestandig gaae her som en Forbandelse over vore Hjerters Haardhed eller skulle vi ikke meget mere efter Evne søge at gjøre godt, hvad et slet Menneske har gjort ilde, og ved en ringe Skjærv sætte hende istand til at gjensee sin Mand, uden hvem hun synes at ville gaae til Grunde. Vi have enkeltviis vel ikke Meget; men give vi Alle Lidt, kunne vi nok hjælpe

den arme Kvinde over til Norge, og vi tør da glæde os ved Bevidstheden om, at have forskaffet en Sjæl her paa Jorden en glædelig Pintse. — Vær frimodig, min Datter," vedblev han paa godt Tydsk til den stakkels knælende Kvinde, der vel ikke havde forstaaet et eneste Ord af hans Tale, men dog følte, at hans Ord gjaldt hende: „Din Tillid til Menneskekjærligheden skal ikke vorde beskjemmet; Du skal atter see Din Mand igjen, og det med Guds Hjælp inden føie Tid. See her," udbrød han, idet han tog en Haandfuld Offre op af sin Lomme, efterat han først havde reist hende op af hendes knælende Stilling, „dette skal Du modtage, som en Begyndelse af Sognepræsten, hvem Gud tilgive, at han saalænge har kunnet glemme Din Elendighed for sin egen Sorg; men kom nu imorgen igjen, da vil Menigheden paa Herrens Alter offre Dig de Gaver, som Enhver formaaer at bringe, og jeg skulde kjende Hjerterne slet, om det ikke, trods Alles Fattigdom, skal blive Nok til Din Hjemreise. Mangler der Noget, finde vi vel paa Raad."

Efterat han havde forklaret for alle de Omkringstaaende paa Dansk, hvad han nys havde sagt den Fremmede paa Tydsk, overgav han hende til Strandriderens Omsorg og forlod ligesom hele Menigheden Kirkegaarden i dybeste Bevægelse.

Havde Mange været i Kirke den første Helligdag, var Tallet for Intet at regne imod dem, der kom Dagen efter i Herrens Huus; thi ei alene hele Asdal Sogn var paa Benene, men ogsaa Mange af de tilstødende Sogne havde indfundet sig, og — Ingen af dem Alle kom tomhændede. Præstekonen var fulgt med Manden til Kirke, og da Tjenesten var forbi og Offeret samlet, tog Begge den forladte Kvinde med sig til Præstegaarden, hvor de forsynede hende med en heel Deel Fornødenheder, som hun haardt trængte til og bade hende fra nu af tage Ophold hos dem. Saasnart det var muligt, søgte nu Præsten at faae hende afsted, og endelig lykkedes det ham at faae en Fisker i Tornby til at sætte hende over til det første det bedste Sted i Norge for en forholdsviis ringe Sum. Da der, efterat denne var betalt, endnu var nogle faa Dalere tilbage, ønskede Fru Holmegaard at give Strandrideren disse som Forskud paa, hvad han tilkom for Kost og Ophold i den Tid, hun havde været i hans Huus, idet hun meente, at naar hun først naaede Norge, kunde hun altid bane sig Vei til Bergen, eller idetmindste lettere faae Bud til sin Mand; men den skikkelige Sandhøi afslog paa det Bestemteste at modtage Noget, og hans Raisonnement var meget rigtigt:

„Finder I saadan Eders Mand, som jeg hjertens

gjerne ønsker, saa afgjør han nok det engang saadan med mig; men Ingen veed, hvad Ondt I skal døie endnu, forinden I kommer til ham, og derfor skal I saadan beholde alle Eders Penge for det Første."

Endelig nærmede sig da den længe ønskede Time, der skulde bringe hende bort fra det Land, hvor hun havde lidt saa uendelig Meget, men hvor hendes saarede Hjerte ogsaa tilsidst havde fundet en Deeltagelse, som — om den end var bleven vakt ved hendes egen Energi — alligevel lod hende forlade Kysten med venlige og taknemmelige Følelser. Præsten og hans Hustru samt den skikkelige Strandrider fulgte hende henimod Aften ombord — thi Reisen maatte begyndes med Natten af Frygt for fjendtlige Kapere. Da Skipperen 14 Dage efter vendte tilbage, medbragte han et Brev fra hende, skrevet i Østerrisøer, hvori hun inderligt takkede for alt Godt, og fortalte, at hun næste Morgen med Guds Hjælp agtede at reise til Bergen, skjøndt Skipperen havde raadet hende til at forblive i Byen og skrive til sin Mand, eftersom han fandt, at hendes sygelige Tilstand havde forværret sig en heel Deel ved den korte Søreise. Da hun imidlertid paastod, at Upasseligheden alene bestod i den feberagtige Spænding, hvori hun gik, indtil hun atter gjensaae sin Ægtefælle, og at Ventetiden snarere vilde forværre hendes Tilstand, gav Skipperen endelig

efter, fulgte hende efter hendes eget Ønske til Vognen og modtog endnu en mundtlig Hilsen til Præsten, hans Hustru og Strandrideren, som han ligesaa samvittighedsfuld bragte tilbage.

Man hørte nu igjen i længere Tid ikke det Mindste til „Hollænderinden" og man blev stedse mere overtydet om, at man heller ikke mere vilde høre til hende — Noget, Strandrideren bar med en philosophisk Hengivelse i Skjæbnen, der gjorde ham Ære — thi Sommeren var gaaet og Efteraaret med, da Præsten, som kort før Julen, deels for Terminens og deels for lidt Indkjøbs Skyld, var i Hjørring, modtog en Kasse, der var sendt til ham over Aalborg fra Bergen, med Tilføiende, at den havde ligget det hele Efteraar i Christiania, uden at det havde været muligt at faae den ført over Havet før nu. Saasnart han var kommen hjem, bar han den selv ind i sit Studerekammer, og da alle Folkene vare gaaede til Ro, aabnede han og Hustru Kassen for at see, hvad den indeholdt. At dette ikke maa have været saa ganske Lidt, samt at de deri liggende Brevskaber maa have beskjeftiget dem længe, kunde sees deraf, at det alt var hen paa Morgenstunden før det værdige Ægtepar forlod det hemmelighedsfulde Kammer; men det Gaadefulde forøgedes endnu mere, da Præsten ikke med et Ord lod sig forlyde om den tilsendte Kasses

Indhold og snarere syntes at være nedslaaet end veltilmode, saa ofte hans Blik dvælede ved den. Hemmeligheden skulde imidlertid snart afsløres.

Nogle faa Dage efter Kassens Ankomst var det Juledag, og naturligviis var næsten hele Asdal Menighed samlet indenfor Kirkens Mure. Da Præsten var færdig med sin Tale, tog han et Brev op af sin Lomme, idet han udbrød:

„Og nu, forsamlede Venner, har jeg en Hilsen at bringe Eder — og denne Hilsen kommer saa at sige fra Guds Himmel. I mindes „Hollænderinden", som Pintsedag knælede heruden for Kirkedøren og som ved Eders milde Gaver blev sat i Stand til at komme hjem til sin Mand. Hun fandt ham igjen, ham, som alt i flere Maaneder havde begrædt hende som død; thi fra Skibet har man aldrig hørt, og de Breve, hun skrev, ere aldrig blevne modtagne." Her holdt den værdige Præst op en føie Stund, medens en Gravens Taushed herskede i den store Forsamling. „Jeg vil haabe til Gud," vedblev han igjen med en bevæget Røst, „at de ere forkomne langt fra disse Egne — thi hvo kunde her begaae en saadan Ondskab, at tilintetgjøre dem, hvortil ingen Aarsag kan udfindes — men er det skeet med Forsæt, da forlade Gud ham det i hans Dødsstund! Dette sagde hun, da hun drog sit sidste Suk, det gjentager hendes Mand her

i Brevet — og det beder jeg, Herrens Tjener, ogsaa om i denne høitidelige Stund!"

Efterat Præsten havde fattet sig Noget, tog han saalunde til Orde igjen: „Hendes Mand skriver fremdeles, at hun næppe var kommen indenfor Døren af hans Huus, hvor hendes Ankomst fremkaldte en jublende Glæde, før hun maatte gaae til Sengs, og — hun reiste sig ikke mere fra sit Leie. Da hun havde henligget tre Uger, mærkede hun selv Dødens Komme; men hun var glad og lykkelig, thi hun skulde jo døe i sin Mands Arme. Hendes sidste Ord var en Hilsen til Alle, der ved deres Godgjørenhed havde sat hende istand til at opnaae denne Lykke, og en Bøn til den Almægtige, at den, der berøvede hende hendes Penge, ikke maatte faae den Forbandelse af dem, som stedse følger med Besiddelsen af uretfærdigt Gods."

Den hele Menighed var greben af den dybeste Bevægelse, hvorom Kvindernes Hulken gav et gribende Vidnesbyrd.

„Hr. Holmegaard bringer ogsaa selv sin inderligste Tak til Eder Alle," sluttede Præsten med bevæget Stemme; „han har sendt mig 100 Daler, som jeg skal uddele til trængende Folk heri Sognet og Uddelingen begynder imorgen; han har sendt Penge til at betale sin Hustrues Gjæld og en smuk Gave til min Hustru og mig, samt til Hr. Sandhøi, at

gjemme til en Amindelse om den Hedenfarne. — Gud skjænke hende en glædelig Opstandelse! og han tilgive Alle, der have kunnet bedrøve hende her paa Jorden!"

Naturligviis lod Strandrideren ikke længe vente paa sig før han indfandt sig i Præstegaarden. Han modtog saa rigelig en Godtgjørelse for, hvad han kunde gjøre Fordring paa, at han fra den Stund af virkelig blev ridende, og fik desuden en smuk Meerskums Pibe med „Hollænderindens" Navn paa Sølvlaaget. Selv gamle Helle var ikke bleven glemt. — Nogen Tid efter blev Seb løsladt af Arresten; men hvormeget han end forsikkrede, at han var uskyldig i Tyveriet, vilde man dog ikke ret troe ham. Hen paa Foraaret fandtes gamle Kræn hængt i sit Huus — hvor han havde hængt saa længe, at han næsten var forraadnet før man opdagede Forbrydelsen, og da Seb, som havde flakket om hist og her i Sognet, samtidig hermed pludseligt forsvandt fra Egnen, døde Mindet om de nys fortalte Begivenheder efterhaanden hen af sig selv, medens Erindringen om den forsvundne Pengesum alligevel holdt sig i Gemytterne med usvækket Kraft; thi hvergang en Fisker stødte paa en Steen under Klitsandet, raabte de Andre strax: „Pas paa: nu finder han Hollænderindens Pengeskriin."

IV.

Seb.

Paa en mild Sommerdag i Aaret 1723, altsaa omtrent 5 Aar efter de i de foregaaende Kapitler fortalte Begivenheder, fandt man en heel Deel Beboere af Asdal Sogn ivrigt beskjeftigede med at hjemkjøre Lyng og de saakaldte Sandtørv fra Hederne nærved Kysten til Brug for den kommende Vinter, indtil Alle pludselig bleve opmærksomme paa en stor Tremaster, som syntes at sætte lige ind paa Kysten. Da den var kommen Samme saa nær, som den vel turde, lagde den bi og noget efter saae man en Baad støde fra Borde og roe mod Land. Strandrideren og nogle andre Strandboere gik nu med den Jyderne egne Sindighed ned til Kysten for at see, hvad denne uventede Begivenhed skulde have i sit Skjold, medens de øvrige Bønder langsomt fortsatte deres Arbeide, idet de stadigt skottede ud til Skibet, som de sagtens Alle ønskede, maatte blive hængende paa en af Revlerne. Da de kom hen til Bredden, var Baaden allerede stukket til-

søes igjen, efterat have landsat en ung velklædt Mand tilligemed hans Reisetøi og et Par Kufferter. Strandrideren gik forud for de Andre henimod den Ubekjendte, der hidtil havde vendt dem Ryggen, idet han, fløitende en Melodi, saae efter, hvorledes Baaden klarede sig over Revlerne, hvilket forresten gik let nok fra Haanden; nu tilvinkede han Besætningen et Levvel, og snart stod han Ansigt til Ansigt med de forbausede Strandboere.

„Det lader til, at I kjende mig Alle — gode Venner!“ raabte den Landsatte leende, idet han gik henimod Strandrideren, „uagtet jeg kommer noget anderledes tilbage end jeg reiste ud. Goddag, gamle Sandhøi, hvordan lever I og den gamle Gumpekærre til Helle?“

„Det er — det er saadan virkelig Seb?“ raabte Strandrideren, som endnu ikke kunde fatte sig efter sin Overraskelse og ventelig som en Følge heraf, ogsaa glemte at gribe sin tidligere Tjenestedrengs fremrakte Haand.

„Ja vist er det Eders gamle Dreng; men Navnet Seb ville vi nu lade fare for bestandig — om I ellers vil være min Ven og gjøre mig til Maade. Mit Navn er Sebastian, som I veed, og da Jyderne nu altid skulle bruge korte Navne, ville vi lade

Sebbet fare og, om I vil, blot kalde mig Bastian — saaledes som man benævnede mig i Holland."

„Du — I kommer altsaa fra — fra Holland?" spurgte Strandrideren, som nu for Høflighedens Skyld havde grebet den fremrakte Haand, idet mange gamle Minder paa en naturlig Maade dukkede op i hans Erindring.

„Ja vel gjør jeg det," svarede Bastian med en uforstyrret Rolighed, „og det beroer paa den Modtagelse, jeg finder her i Hjemmet, om dette skal blive mit Opholdssted til min Dødedag og nyde Godt af mine mange Penge; thi Vorherre har været mig god derude for hvad han prøvede mig med herhjemme, hvilket I snart vil begribe, naar I see min Velstand og hører Beretningen om mine Eventyr. Men hør nu engang, Jørgen Sløvborg og Du Lars Rimmen — I see, jeg kjender Eder endnu — tag I mine Pakkenilleker med Eder, og kan I ikke bære dem alene, kunne I jo nok skaffe en Haandsrækning til dem alle. I kan vel huse mig for nogle Dage, min gode Strandrider, indtil jeg træffer en anden Bestemmelse."

Førend Strandrideren endnu havde afgivet sin Erklæring, hvilken man tydelig nok mærkede, at Bastian forud antog for samtykkende, havde Fiskerne alt taget fat paa den Reisendes Tøi, og Selskabet van-

drede nu i Forening og i største Taushed til Strandriderens Bolig. Men vare Læberne stumme, saa talte de Øiekast desto tydeligere, som Bærerne paa denne Vandring hemmelig vexlede med hverandre, og som alle gik ud derpaa, at nu havde man ikke længer nødig at spilde sin Tid paa at lede efter „Hollænderindens" Pengeskriin, eftersom det ved Bastians Hjælp forlængst havde fundet tilbage til Holland igjen, hvorfra det nu i en forandret Skikkelse vendte tilbage. I Begyndelsen forsøgte Bastian at knytte en Samtale, idet han spurgte En eller Anden i Selskabet, om hiin eller denne endnu levede; men det korte Svar, som fulgte derpaa i Forening med den Masse af Erindringer, som maatte trænge ind paa ham gjorde ogsaa ham tilsidst stum, og det var saaledes ingenlunde under Snak og lystig Tale, han holdt sit Indtog i Strandriderens beskedne Huus, hvor den gamle Helle i Ordets bogstavelige Betydning var nærved at gaae fra Sands og Samling, da hun i den fine fremmede Herre gjenkjendte den foragtede og i den offentlige Mening brændemærkede Tjenestedreng Seb. — Saasnart hans Reisetøi havde faaet sin Plads anviist, gav han hver af de Bærende omtrent en Dobbeltdaler i vore Penge for deres Uleilighed — en Betaling, som disse fattige Mennesker næsten kunde kalde kongelig og hvorfor de naturligviis overøste ham med Taksigelser.

Han tog derefter Proppen af en vældig Dunk Genever, og idet han bød Alle sætte sig om Bordet, nippede han selv først til den i en Skaal opskjænkede Brændevin og bad dem dernæst Alle at tage saameget til sig af Varerne, som de ønskede. Selv Strandrideren lod sig ikke dette sige to Gange og rakte, efter en oprigtig Afbenyttelse af Tilbudet, Skaalen til den Næste, med den høflige og vistnok velmeente Bemærkning, at han aldrig før havde smagt bedre Genever. Da Bastian nu saae Stemningen saa godt forberedt for sig, tog han ikke i Betænkning strax at fortælle dem om sit Livs Eventyr, hvorved han haabede at tilintetgjøre eller idetmindste neddæmpe alle ubehagelige Rygter for Fremtiden, vel vidende, at hver eneste Ytring, han her lod falde, vilde blive gjengivet Ord til andet med den Vestjyden egne Nøiagtighed og snart forplante sig fra Mund til Mund over hele Kysten.

„I veed Alle, hvad jeg uskyldige Knægt maatte lide for det forbandede Pengeskriins Skyld, som vel sagtens ikke siden er kommen for Dagens Lys?"

„Ikke det vi veed," svarede Strandrideren noget spydig.

„Nu vel," fortsatte Bastian, lidt forvirret, „I husker Alle, at den stakkels Kvinde selv holdt mig for uskyldig; hun saae klarere end Høgen — Gud straffe ham for alt det Onde, han har tilføiet mig,

skjøndt dette Onde rigtignok blev en Kilde til min Lykke, hvilket I ret nu skulle faae at høre. Da jeg mærkede, hvorledes Alle havde mig mistænkt og ikke vilde give sig af med mig, ikke fordi jeg havde stjaalet, som de troede — thi hvem paa denne Kyst er fri for det?" — udraabte han, idet han saae sig om i Kredsen med et megetsigende Blik, uden at dette i mindste Maade syntes at genere Tilhørerne — „men fordi de meente, at jeg ikke vilde dele Kosterne med Alle, saa gik jeg endelig bort og tiggede mig frem lige til Hamborg. I kan troe, at det var en tung Vandring for mig," bemærkede han eftertænksom.

„Ja for han bar sagtens Skrinet paa sin Ryg den hele Vei," tænkte alle Tilhørerne.

„Nu vel, jeg kom altsaa til Hamborg, hvor jeg tog Hyre som Skibsdreng paa en Hollænder, som skulde gaae derfra til Ostindien. Da vi kom tilbage fra denne Reise og skulde ud igjen, kom jeg med som Matros, hvorved min Stilling naturligviis meget forbedrede sig. Hertil kom at Mandskabet kunde handle lidt for sig selv, hvilket indbragte ligesaameget som Hyren i og for sig. Reisen var temmelig langvarig og vi kom desaarsag til at reste*) Vand. En Dag laae vi for Vindstille under Sumatra, en stor Ø

*) Reste o: mangle.

derude, da Kapitainen satte Barkassen iland, for at vi kunde forsyne os med det nødvendige Forraad. Ret som vi nu Alle vare beskjæftigede dermed, styrtede en vældig Hob af de Indfødte, ret noget Djævels Pak, ud af det tætte Krat og kastede sig over os. Skjøndt Hollænderne ellers ere raske Karle, kom vi dog i Uorden ved det pludselige Angreb, og Alle tyede til Baaden, idet vi lode Vandtønderne skjøtte sig selv. Men midtveis mellem dem og Baaden styrtede Kapitainen, der var lige saa tyk som han var lang, og før det arme Menneste kunde komme paa Benene igjen, var han afskaaren fra Havet. Han raabte nu ynkelig til os, at komme sig til Hjælp, idet han som en fortvivlet Mand søgte at værge sig imod de Indfødte, der vilde gjøre det af med ham. Jeg var ham nærmest og kunde ikke bære det over mit Sind, at lade ham i Stikken. Jeg affkjød mit Gevær paa den ene Angriber, som derved styrtede død til Jorden, i samme Øieblik som Kapitainen selv nedlagde den anden. Dette gav ham saamegen Luft, at han kunde komme hen til mig. Vi satte nu Ryg imod Ryg og værgede os mandelig, skjøndt det kneb haardt. Men nu kom ogsaa Besindelsen tilbage hos Mandskabet. I Forening styrtede de Alle frem og — kort at fortælle — Kapitainen og vi Alle kom lykkelig ombord, kun med Tab af Vandfadene, som imidlertid havde kostet de

Indfødte en halv Snees Mand. Fra den Stund af vidste Kapitainen ikke, hvad Godt han vilde gjøre mig. Han tog mig ned i Kahytten og lod Styrmanden undervise mig i sin Kunst, hvorved det kom mig rigtig til Gavn, at min forrige Husbond, som her sidder, havde læst, regnet og skrevet med mig i de lange Vinteraftener, dengang jeg var i hans Brød. Til Tak derfor har jeg kjøbt dette Uhr, og vil I nu modtage det som en Gave af min Haand, saa gjør I mig en stor Glæde dermed." Hermed rakte han Strandrideren et tykt Sølvuhr, saaledes som den Tids „Værker" vare, og vi behøve ikke at bemærke, at denne Foræring gjorde en stor Pause i Fortællingen og et dybt Indtryk paa Tilhørerne. Først efterat Enhver i Forsamlingen havde beseet og befølt det og rost denne „knøve" Handling af Bastian, kunde han igjen fare fort.

„Da vi kom tilbage til Holland, tilbød Kapitainen mig enten at gaae ud som Overstyrmand for een Reise og derefter blive hans Eftermand i Kommandoen, eller tage Plads paa et Kontor for der at lære Handelen. Da jeg nu mærkede, at han ønskede at jeg skulde vælge det Sidste, fordi han selv vilde trække sig tilbage fra Havet efter det sidste Eventyr, som han aldrig talte om uden med synlig Forskrækkelse, bestemte jeg mig strax for Handelen og tilbragte nu en Tid hos en af de betydeligste Kjøbmænd i Amsterdam.

Som jeg sad der en Dag blev jeg pludselig kaldet til Kapitainen. Denne svære Mand havde faaet et Slagtilfælde og var uden Bevidsthed da jeg kom til ham. Næste Nat døde han; men forinden havde han, der var Pebersvend, indsat mig til eneste Arving af alle sine Midler, som udgjorde 10,000 Daler i rede Penge, da Alt var bleven opgjort. Hvorfor skulde jeg nu blive længere i Holland? Jeg har lært saa meget, at jeg selv kan drive en Forretning og har, som I nu høre, Penge nok til at begynde den herhjemme. I Holland derimod var den for Intet at regne. Vil man nu her i Hjemmet lade sin skammelige Mistanke til mig fare, vil jeg kjøbe Eiendomme og drive Handel her fra Kjul, og derved ville jo Egnens Beboere tjene mange Penge, baade ved Udlosning og Indskibning, saavelsom ogsaa paa andre Maader; men mærker jeg det Mindste til det Modsatte, finder Bastian vel ogsaa Brød andet Sted."

Vi behøve ikke at sige, at Alle forsikkrede nu, at Ingen kunde eller vilde tænke mere paa den Snak, at ingen fornuftig Mand nogensinde havde troet derpaa og at Alle vilde blive „sværdelig"*) glade ved at høre, at han vilde blive i sit Hjem for bestandig. Og virkelig hørte Bastian fra den Dag heller aldrig

*) „Sværdelig" o: overmaade.

Noget om Hollænderinden og hendes Penge, og det er ganske vist, at han heraf sluttede, at Folk havde skiftet Sind. Dette var imidlertid ingenlunde Tilfældet, ja lige til den Dag idag er der dem, der mene, at han ei alene stjal Pengene, men ogsaa tilintetgjorde Brevene, for at Manden ikke skulde komme herover og røre op i Sagen. Det var iøvrigt underligt, at han ikke kjendte Jyderne bedre; men — Selvbedraget var ham, som det er saamange Mennesker, en stor Trøst. Forresten optraadte den unge Mand med stor Sikkerhed og Klogskab. Man vilde alt have bemærket, at han var udgaaet som et ganske andet Menneske af Fængslet, hvor han var bleven hærdet ved de Ulykker — selvforskyldte eller tilfældige — som han der havde døiet; men hvis saa var, kom han som en endnu mærkeligere Personlighed hjem fra sin Udenlandsreise. Han kjøbte snart et stort Stykke Hedejord, som han fik for Spotpriis, da han betalte det kontant, byggede en i Forhold til Omegnes Boliger prægtig Gaard, anlagde Pakhuse, kjøbte Skibe og udviklede en saa forstandig Virksomhed, at man ikke kunde nægte ham sin Agtelse i den Retning. Ved Siden heraf var han i høi Grad godgjørende og tjenstvillig og nægtede aldrig den værdige Trængende sin Bistand. Som en Følge af disse gode Egenskaber i Forening med hans gode Formuesomstændigheder —

Noget, som Jyderne fremfor andre Provindsers Beboere have stor Respekt for, — døde al Snak om Hollænderindens Penge hen af sig selv, og berørtes de alligevel engang imellem i en fortrolig Kreds, saa endte det dog stedse med den almindelige Erklæring, at havde han virkelig taget dem, forstod heller Ingen bedre end han, at gjøre sig Venner af det „uretfærdige Mammon."

Kun twende Mænd i Pastoratet iagttoge en vis Tilbageholdenhed i deres Omgang med ham. Disse vare Strandrideren og Sognepræsten, og Ingen i hele Egnen lagde Bastian mere Vægt paa at vinde end netop dem. Man bemærkede snart, at hvor klogt end Bastian havde baaret sig ad for at vinde Strandrideren, saa gik dog denne aldrig med det Uhr, han havde faaet i Foræring, hvorimod Hollænderindens Pibe aldrig kom af hans Haand, undtagen naar han sov eller spiste; men forresten omgikkes han den unge Kjøbmand paa en venskabelig Maade og afbrød strax enhver Samtale, som Folk i og udenfor Sognet vilde indlede om dennes Fortid. Med Sognepræsten var Forholdet endnu koldere; men ligesaalidt som Strandrideren indlod han sig med Nogen om Bedømmelsen af Bastians Skyldfrihed. Den unge Handelsmand lod imidlertid, som om han ikke mærkede Præstens Kulde, gav ham rigeligt Offer, kom jevnlig i Kirke og sendte ham eller rettere hans Kone af og

til en Forœring, naar Skibene kom fra England, Holland eller Norge; men uagtet alt dette kom Bastian Præstefamilien ikke et Skridt nærmere, medens Alle tænkte som saa, at det meest var for den 16aarige Datters Skyld, at han gjorde saa store Anstrængelser for at komme i en venskabelig Forbindelse med den.

Under disse Omstændigheder indtraf et Tilfælde, som vi ikke her paa nogen Maade kunne forbigaae at omtale. Bastian havde nu været Handelsmand i 3 Aar og hvert Aar udviklet en stigende Virksomhed, da der en Formiddag indfandt sig en Fremmed i Præstegaarden, som ønskede at tale med Hans Velærværdighed i Eenrum.

Saasnart de vare komne ind i Studerekammeret, greb den Ubekjendte Præstens Haand og trykkede den hjerteligt, idet han udbrød:

„De kjender mig ikke, Hr. Pastor! men De vil strax vide hvem jeg er, naar jeg siger Dem, at mit Navn er Holmegaard.“ Ved disse Ord styrtede Taarerne ud af hans Øine.

„Vær velkommen, vær inderlig velkommen i mit Huus, høistærede Hr. Holmegaard!“ udbrød Præsten med største Hjerteligbed, „og vær forsikkret om, at jeg paa det Oprigtigste tager Deel i Deres Sorg.“

„Det veed jeg, ja, det veed jeg tilvisse,“ svarede Holmegaard og fattede sig efterhaanden. „Jeg er kun

kommen," vedblev han, „for personlig at takke Dem og Familie, for al Deres Godhed imod min arme Kone og at see det Sted paa Kirkegaarden, hvor hun, min uforglemmelige Hustru, knælede og tiggede om Reisepenge. Dette vil berolige mit Hjerte, hvis Savn selv Tiden ikke formaaer at mildne. Et underordnet, aldeles underordnet Hensyn er, at faae Oplysning om Sandheden af det Rygte, som ogsaa er naaet til Bergen, at min Kones Redningsmand nu er blevet en stor Handelsmand her paa Kysten ved vor Formue. Min salig Kone kunde ikke tro, at han var Tyven; men det beviser rigtignok ikke stort; thi hun var for ædel til at kunne fatte en saa lav Mistanke til den, der havde frelst hendes Liv. Hvad er Hr. Pastorens Mening derom?"

„Jeg tør, slet ingen Mening have i denne mærkelige Sag, ærede Hr. Holmegaard," svarede Præsten efter nogen Betænkning. „Ligesom den salig Sjæl troede jeg heller ikke at han var Tyven og den Maade, hvorpaa han siger at være kommen til sin Formue i Amsterdam, klinger saa sandsynlig, at man ikke bør mistænke ham. Jeg har desuagtet — Gud forlade mig det om den er ubegrundet! — alligevel en vis Modbydelighed for ham, og naar jeg spørger min Samvittighed om Aarsagen dertil, svarer den mig, at den kommer af en ubetvingelig Mistanke til ham, som uagtet Alt, hvad jeg har hørt og seet, stedse ulmer paa Bunden af mit Hjerte."

„Har han berøvet min Hustru den Formue, som hun kom til Kysten med og derved bragt hende til en Fortvivlelse, som tilsidst lagde hende i Graven, saa vil jeg ingenlunde misunde ham denne saa dyrt erhvervede Pengesum," svarede Holmegaard mørk; „thi den vil aldrig bringe ham nogen sand Lykke eller Velsignelse, men ikke destomindre ønsker jeg at see min Kones Redningsmand, og det skal være mig inderligt kjært, om jeg maa forlade ham med det Indtryk, at han leed uskyldig, fordi han ikke brød sig om noget usselt Mammon ligeoverfor en hjælpeløs Kvinde, hvem han vilde bringe en hurtig Redning. Jeg ønsker imidlertid at besøge ham som Ubekjendt, og uden at han kjender mig, forlade ham igjen. Kan Hr. Pastoren hjælpe mig dertil, vil jeg føle mig Dem end mere forbunden; ellers finder jeg vel ogsaa selv paa Udvei."

„Det træffer sig netop saa underligt," svarede Præsten, „at han i Eftermiddag gjør et stort Reisegilde i Anledning af en Mølle, han har bygget nede ved Aaen og til hvilket han ei alene har buden mig, men ogsaa en heel Deel Gjæster fra Byen og Omegnen. Jeg havde slet ikke tænkt paa at komme derhen; men nu kan vi jo begge spadsere derned, for at De kan faae deres Ønske opfyldt. Besøget ved Kirken bør De imidlertid opsætte til imorgen, dersom De vil være sikker paa ikke at kjendes. Heroppe kan man ikke foretage mange

Skridt ubemærket, og Hr. Bastian har ganske sikkert en fiin Næse. Underveis skal jeg fortælle Dem, hvad han selv beretter om sine Eventyr i Udlandet; men følg mig nu ned i Dagligstuen, forat ogsaa min Hustru og Datter kan faae at vide, hvad det er for en kjær Gjæst, som har besøgt vort Huus."

Henpaa Eftermiddagen vandrede nu Præsten og Hr. Holmegaard, der skulde introduceres under Navnet Holm, ud til Bastian, hvor man allerede fandt en stor Forsamling, i hvilken man saae Strandrideren og Fuldmægtig Høeg, der nu var bleven Hr. Bastians rigtig gode Ven — saaledes er Verden!

Den unge Handelsmand modtog sin Sognepræst med en synlig Glæde og viste en lignende Forekommenhed imod den fremmede Gjæst, hvem han ikke noksom kunde takke Præsten for at have medbragt, idet han spøgende bemærkede, at varede det længe inden Pastoren havde modtaget en Indbydelse, saa var da nu ogsaa baade Glæden og Æren dobbelt. Man svarede, hvad passende kunde være til disse vistnok velmeente Ord, og fra nu af forlod Bastian ikke deres Side, hvilket naturligviis snart gav Holmegaard Leilighed til at bringe Talen ind paa Værtens Fortid.

„Da vi gik herned, fortalte Pastoren mig den mærkværdige Skjæbne, De alt har prøvet i Deres unge Alder, og det glæder mig nu dobbelt, at have

hørt Deres Livstildragelser," bemærkede Holmegaard, ret som han og Bastian gik alene Noget foran de Andre paa en lille Spadseretour langs Kjulaa, „efterdi jeg seer, at De ei alene ved Deres Gjenvordigheder, men ogsaa ved den Maade, paa hvilken De benytter Lykken, viser Dem saa værdig dertil."

„Blot det ogsaa er Præstens Mening," sukkede Bastian.

„Han omtalte Dem som en særdeles dygtig og godgjørende ung Mand," forsikkrede Holmegaard.

„Tør jeg spørge, var det Jansen eller Johnsen Deres Velgjører heed?" spurgte han henkastende. „Jeg har nemlig kjendt en gammel Kapitain Jansen fra Amsterdam, og det var mærkeligt, om det skulde være ham."

„Min Velgjørers Navn var ogsaa Jansen," svarede Handelsmanden.

„For saa vidt passer det. Hvad heed Skibet, han førte?"

„Marie," svarede Bastian.

Holmegaard studsede, hvilket ikke undgik Bastians Opmærksomhed, uagtet han allermindst drømte om Grunden — Marie var Fru Holmegaards Fornavn.

„Marie — Marie — ja, han førte flere Skibe; maa jeg spørge om hans Fornavn?"

„Martin," svarede Bastian nølende, idet hans Øie aabenbart undgik Holmegaards forskende Blik.

„Nei, saa var det en ganske Anden," svarede denne eftertænkende, da han godt mærkede, at Handelsmanden begyndte at ahne Uraad, „for min Mand — vi vare forresten langt ude i Familie, thi min Moder var en Hollænderinde — havde Jan til Fornavn. For hvem førte Deres Velgjører Skib?"

„Kan De see den Raaseiler histude, Hr. Pastor?" raabte Bastian, som om han overhørte det tilkastede Spørgsmaal og derved afbrød den besværlige Udfritten; „hun har nu ligget hele Dagen herudenfor Kysten for Stille."

Han sluttede sig nu til det øvrige Selskab; men uagtet han viste Holmegaard den samme Opmærksomhed, var det dog denne umuligt oftere at faae Leilighed til at udfritte ham, saafremt han ikke ligefrem vilde vælte sig ind paa ham med sine Spørgsmaal — Noget, der naturligviis ikke kunde falde ham ind. Hen paa Aftenen gav Holmegaard Sognepræsten et Vink om, at han ønskede at forlade Selskabet, hvis støiende Munterhed var ham ubehagelig, og efter nogle høflige Indvendinger fra Værtens Side, lykkedes det dem ogsaa at komme afsted.

En god Stund gik Holmegaard nedsunken i saa mørke Betragtninger, at Sognepræsten, med synlig

Bekymring af og til lod sit Blik dvæle paa ham, efterat han forgjæves havde søgt at faae ham til at svare paa nogle flygtig henkastede Bemærkninger. Snart saae de Vandrende Asdal Kirke ligge for sig i den lyse Sommernat, og med en uimodstaaelig Længsel ilede den ulykkelige Mand hen til den. Ved en Bevægelse med Haanden pegede Sognepræsten paa det Sted, hvor han havde truffet den knælende Kvinde, hvilket hendes Ægtefælle nu i stum Smerte beskuede. Pludselig greb han Sognepræstens Haand.

„Forbandet være den, der kunde tilføie min stakkels Hustru saamegen Gjenvordighed!"

„Gud tilgive ham hans blodige Synd!" bad Præsten.

„Naar jeg nu beviser Dem, at det Altsammen er Løgn, hvad hiin Handelsmand fortæller om sine Reiser og Eventyr, hvad Dom vil De saa fælde over ham?"

„Saa vil jeg kalde ham en fræk Tyv — for ikke at sige noget Værre!" udraabte Præsten og løftede sin høire Haand i Veiret.

„Nu vel — De skal høre fra mig. Tro mig han er det."

V.

Skriftemaalet.

Hr. Holmegaard reiste endnu samme Nat, og længe hørte Præsten ikke fra ham. Sommeren gik, Efteraaret kom, og Vinteren var alt begyndt i al sin Strenghed, da Bastian en Søndag Eftermiddag midt i December kom ind i Præstegaarden og forlangte at faae Præsten i Tale. Pastoren bød ham strax ind i sit Studereværelse og bad ham der tage Plads.

„Jeg veed ikke, om Deres Datter har underrettet Dem om den Tilladelse, hun har givet mig paa Ballet i Hjørring i Fredags, og som er den eneste Aarsag til min Ankomst," begyndte Bastian med en kjendelig Forlegenhed.

„Min Datter har sagt mig, at De paa dette Bal fandt Leilighed til at gjøre hende et Ægteskabsforslag, og at hun i den Anledning har henviist Dem til sine Forældre," svarede Præsten koldt.

„Tør jeg vente Deres Indvilligelse?"

„Den kan aldrig gives Dem, Hr. Bastian, selv

om min Datter deelte Deres Følelser, hvilket De tør være overbeviist om, at hun ikke gjør."

„Saa har jeg altsaa aldeles misforstaaet Deres Datter," bemærkede Bastian yderst nedslagen.

„Jeg beklager meget, at det er saa," svarede Præsten kort.

„Jeg beder om Forladelse, at en Mand, som kun er bondefødt, har vovet at tænke paa Præstens Datter," udbrød Bastian nu med Bitterhed; „havde jeg været af bedre Herkomst, var Frieriet vistnok falden bedre ud."

„Deres fornærmende Ord kan ikke krænke mig," svarede Præsten koldsindigt; „thi Gud er mit Vidne, at derpaa tænkte jeg ikke."

„Vil De da behage at sige mig, af hvad Grund De aldrig, som De sagde, vilde give Deres Samtykke, til vor Forbindelse, selv om Deres Datter deelte mine Følelser?" udraabte den unge Handelsmand med Heftighed.

„Forskaan mig for at berøre det, Hr. Bastian!"

„Jeg fordrer det af Dem, som ærekjær Mand."

„Saa skal De ogsaa erfare det," svarede Præsten med dyb Alvor og saae sin Gjæst fast i Øiet. „Behag at vente et Øieblik."

Efter nogle faa Minuters Forløb, der endda forekom Bastian som en Evighed, kom Præsten tilbage med et aabent Brev i Haanden.

„Den Mand, som har skrevet disse Linier," begyndte han med en Høitidelighed i Stemmen, der gjennemisnede Bastian, „hedder Holmegaard — den Samme, som besøgte Dem tilligemed mig den Dag, De gjorde Reisegilde i Anledning af Kjul Mølle, og den Samme, som var gift med den Kone, der i sin Tid strandede paa Asdal Kyst og som De bragte iland. Vil De høre Mere?" spurgte Præsten, idet han fæstede et gjennemborende Blik paa Bastian, der bleg som Døden støttede sig til Væggen.

Han bøiede langsomt Hovedet.

„Nu vel, saa skal De ogsaa faae Alt at vide. Brevet lyder — forsaavidt som det angaaer Dem —, saaledes:

„Det var, som jeg strax antog, lutter Løgn, hvad denne Hr. Bastian fortalte mig om Skipper Martin Jansen og Skibet „Marie". Der gaves paa den Tid to Jansener, som fore fra Amsterdam. Den Ene farer endnu med Skibet „Holland", den Anden forlod ifjor sit Skib „Tulipanen" og har nu en Landeiendom ved Haarlem. Der gaves dengang 4 Amsterdammer-Skibe med Navnet „Marie", men intet af disse har nogensinde havt en Kapitain Jansen til Fører, ligesaalidt som Nogen kjender det Mindste til en Historie, som den, der skal have grundlagt Handelsmandens nuværende Lykke, uagtet jeg ei alene har

forespurgt mig hos de første Handelshuse, men ogsaa i Amsterdams største Avis udlovet en Belønning til den, der kunde bringe mig nogen Oplysning derom. Jeg maa altsaa ansee Hr. Bastian som en Løgner og en Tyv; men desuagtet — lad ham nyde sit Rov med Fred, om han kan; thi han frelste jo min arme Kone fra en forsmædelig Død og forundte mig derved den Lykke, at trykke hendes Øine til. Gud alene skal dømme os imellem. Ham hører Hævnen til."

Da Præsten havde sluttet, kastede han et forskende Blik paa Bastian og foldede Brevet sammen uden at sige et Ord. Den unge Handelsmand var sunken ned paa den Stol, ved Siden af hvilken han havde staaet og skjulte Ansigtet i sine Hænder. Efter en lang piinlig Pause, i hvilken Præsten havde staaet og seet ud af Vinduet, hævede Bastian sit Hoved iveiret:

„Ja, Alt er en Fabel, hvad jeg har fortalt om mine Eventyr i Udlandet — og Pengene, jeg nu virker med, ere Holmegaards fra først af; men desuagtet plyndrede jeg ikke hans Kone, og havde heller aldrig kunnet bekvemme mig dertil."

Præsten trak foragteligt paa Skulderen: Hr. Bastian, tillad mig at jeg siger reent ud, hvad jeg tænker. Hvorfor vil De dynge Løgn paa Løgn? Jeg forlanger jo ikke at vide Noget om den sørgelige Hi-

storie, og vil nødig betynge min Samvittighed med Bevidstheden om en Andens Brøde."

„De maa alligevel høre mig; jeg kan ikke taale, at De virkelig kan troe, at jeg kunde være saa grusom, først at skille den arme Kone ved sin Formue og siden efter høre om hendes Fortvivlelse, uden at give hende den igjen. Jeg kan ikke bære, at De skal troe, at det er mig, som hun bad saa bønligt for, der har lagt hende i Graven."

Præsten taug mistroisk.

„De vil faae Grund nok til at foragte mig alligevel," bemærkede Bastian hastigt, da han godt indsaae, at Præsten stadigt troede, at han vilde komme med en ny Løgn. „Kun den Foragt kan jeg ikke bære. Om De endog idag vil reise til Hjørring og fortælle Alt, saa vil jeg ligefuldt aabenbare Dem Tingenes sande Sammenhæng."

„Har De forbrudt Dem mod Landets Love, vil jeg indtrængende opfordre Dem til ved en frivillig Bekjendelse for Øvrigheden at underkaste Dem den jordiske Straf, for saaledes at undgaae en saa meget større hisset; men uden Deres Indvilligelse bør ikke et Ord om Deres Brøde komme over mine Læber — det veed De vel nok," bemærkede Præsten.

Bastian svarede ikke herpaa, enten fordi han al-

deles havde overhørt Præstens Yttringer eller fordi han desuagtet vilde give sit Hjerte Luft.

„De veed, at jeg sad en lang Tid fængslet i Hjørring for hiint Pengeskriins Skyld," begyndte han endelig, vistnok efter en indre heftig Kamp med sig selv, „ikke fordi jeg skulde have plyndret hiin Kvinde — thi hvad brød man sig om det —, men fordi de meente, at jeg ogsaa havde plyndret Høgen og Herremanden og alle de Andre ved ikke at give dem Part i Byttet; ja Høgen bød mig endog flere Gange i Arresten det Halve af Skrinets Indhold, naar jeg vilde give ham Resten for sin Deel, og Umuligheden for mig i at kunne opfylde hans Begjering var den eneste Aarsag til hans ubarmhjertige Fremfærd imod mig. Hvem bryder sig vel om Ret og Retfærdighed i en Strandingssag! — Henimod Slutningen af min Fængselstid blev en Bissekræmmer, som nu gaaer paa Livstid i Jern paa Bremerholm, indsat i Arresten hos mig. Han kjendte naturligviis min hele Historie, og vi bleve snart gode Venner. Nogle Dage efter Ankomsten blev han atter ført i Forhør, hvorfra han nogle Timer efter kom tilbage i den høieste Forbittrelse. Han fortalte mig nu, at han alene var bleven sat ned til mig for at lokke Bekjendelsen ud af mig, imod at Høgen havde lovet ham 100 Rd. for hans Uleilighed og forresten en saa mild Dom, som det var ham muligt at skaffe ham.

Han var nu bleven kaldt op for at forklare, hvormeget han havde faaet at vide, og da han havde udtalt som sin Overbeviisning, at jeg ikke vidste det Mindste til, hvor Skrinet var bleven af, havde Høgen først banket ham dygtig igjennem og derefter truet ham med den Dom, som han siden fik og som forresten var en af de retfærdigste, som derude er bleven affagt i lang Tid, eftersom Høiesteret i Eet og Alt stadfæstede den. Fra den Stund blev Bisekræmmeren og jeg de bedste Venner; men det var intet godt Venskab for mig. Han fortalte mig om saa mange Kjæltringstreger baade af Store og Smaae, at den lyse Morgen ofte saae mig vaagen endnu — saaledes havde hans Historier forjaget Søvnen af mine Øine. Summen af al hans Lærdom var daglig den, at Penge var det Eneste, som det var værd at leve for i denne Verden, og naar man blot havde Penge nok, kunde man faae Alt, hvad et Hjerte kunde begjære. Jeg blev 9 Aar gammel i Forstand i de 9 Maaneder, jeg sad derude, og saa underlig det maaskee endog tykkes Dem, saa undres jeg tidt over, at jeg endda ikke er bleven værre i hans Selskab. Som han nu en Morgen laae paa sin Brix og jeg lige havde slaaet Øinene op, udbrød han:

„Hør, veed Du hvad, Seb! Skal jeg sige Dig, hvem der har taget Skrinet; for nu har jeg faaet det udspeculeret."

Jeg foer i Veiret.

„Det har ingen Anden end den gamle Kjæltring til Kræn gjort — tro Du mig. Jeg kiender godt den gamle Skurk, med hvem jeg nu har handlet i mange Aar. I Begyndelsen snød han mig før jeg blev klogere paa Verden; siden gik Profiten lige op. Da jeg først lærte ham at kjende, boede han ved Harboøre; for jeg handlede paa hele Vestkysten ligefra Ribe til Skagen, skal jeg sige Dig; men saa maatte han fortrække derfra for forskjellige Sagers Skyld. Engang havde han ikke Tid til at stikke Lommerne ind paa en Døddning, hvem han havde undersøgt, og hvormeget han end forbandede sig paa, at det ikke var ham, der havde krænget dem, troede man dog, at han havde gjort et godt Greb i hans Buxer — for seer Du, Seb, Du maa nok stjæle ved Kysten saa meget Du vil, det gjør Ingen Dig Noget for, naar Du blot ikke bærer Dig alt for svinedumt ad; men Du maa ogsaa kjønt dele, hvad Du faaer med hvem, der vil have en Part, om det saa er ham, der dypper Pennen, som man siger. See det kunde de nu ikke glemme gamle Kræn, og da man engang fandt et Liig paa Kysten uden Fødder og noget efter saae et Par nye Støvler paa gamle Kræns Been, troede man straxʒ, at han havde filet Fødderne af Manden for saaledes i en Fart at komme til Støvlerne.“

„Hvor meget Pengeskrinet end laae mig paasinde, forsikkrer jeg dog, Hr. Pastor, at jeg glemte det heelt et Øieblik for alle disse Skurkestreger, som Bissekræmmeren fortalte om en Mand, hvem jeg kjendte saa nøie til," forsikkrede Bastian. „Det smigrede Bissekræmmeren aabenbart, at jeg lyttede saa opmærksomt til," vedblev han efter en lille Pause, under hvilken Mindet om hiin Fængselshistorie afprægede sig i hans Aasyn.

„Men veed Du," fortsatte han, „hvad der blev Grunden til, at han ikke kunde være der længere — nei, hvor kan Du ogsaa vide det?" rettede han sig selv; „aa, engang fandt man efter en hæftig Storm en ung Dame paa Kysten, som manglede de fire Fingre, og paa disse Fingre havde der sagtens siddet nogle af de Ringe, som jeg siden kjøbte af Kræn. See det var for grovt! og da nu gamle Kræn — ja, han var dengang ikke saa gammel endda — hørte, at man tænkte paa, engang ved Leilighed at skjære Arme og Been af ham, naar man traf ham i Klitterne, forsvandt han pludselig, og jeg fandt ham først her, hvor Folk ere meget bedre at komme til Rette med. Siden hørte jeg, at han endog har faaet dem bildt ind, at han er en Art Trold — hvad Ondskab angaaer, har han nu altid været en Djævel — og denne Tro hjælper meest til at give ham Fred i Huset og et godt Udkomme."

„Men hvoraf troer I nu, Hans Christian, at han har taget Skrinet?“ spurgte jeg efter en Stund.

„Troer Du da virkelig, at det kunde saadan forsvinde i Kræns Nærhed, uden at han havde Fingre med i Spillet?“ spurgte han leende, „Du siger, at Du løb hen til hans Huus for at banke ham ud, men at han ikke kom ud. Saae Du efter, om Døren var lukket udvendig eller indvendig? Naa, seer Du! altsaa kan han ligesaa godt have været ude — for at han sagde, at han var hjemme, kan den troe, der vil. Jeg har endnu aldrig hørt, at gamle Kræn har været hjemme i taaget Veir eller Mørke; for det er netop hans Tider, og Du kan troe, han var Dig nærmere end Du anede, da Du slæbte af med Hollænderinden. Og da Du nu rendte som en Nar efter ham — he! he! he! saa smurte han hen og hentede Skrinet, hvilket ikke var det Daarligste, han har gjort i sine Dage, og Hollænderinden kan være glad ved, at hun laae som en død Sild; for var hun vaagnet i det Samme, havde gamle Kræn snarere greben til et Stykke koldt Jern end ladet Skrinet fare, og saa havde vi først faaet Historier.“

At Bisekræmmerens Formodning kunde være grundet, kunde jeg ikke nægte for mig selv, og jeg henfaldt i dybe Betragtninger.

„Det er ogsaa fordømt,“ udbrød Bisekræmmeren,

der ogsaa kaldtes Smørehans, og slog sig for Panden, „at jeg skal være kommen i Filteri med de Brændevinstønder; for ellers skulde jeg snart aflægge den gamle Skjælm et Besøg i hans Røn, naar han engang ikke var hjemme — for at han har Skrinet i sit Huus, derom er jeg overbeviist, eftersom han ikke turde have det i Klitterne, hvor Andre kunde finde det og han selv ikke jevnlig nok see til det."

„Dersom jeg blot vidste det," udbrød jeg, „saa vilde jeg strax melde det for Høgen."

„Til hvad Nytte?" brummede Smørehans. „Gamle Kræn vilde faae Nys om Besøget længe før det skete — jeg kjender Verden! — fandt man Ingenting, saa fik Du dygtig Bank, og gamle Kræn fik nok Leilighed til at hævne sig."

„Men fandt man Skrinet?" udraabte jeg.

„Nu, hvad saa — saa søgte gamle Kræn først at snoe sig fra det Hele — og dertil hjalp Høgen ham for visse Aarsagers Skyld med en god Villie — og maatte han heran alligevel, saa vilde han idetmindste sværge paa, at Du og han vare lige gode, og Du vandt ikke Andet ved Din Ærlighed, end at følge med mig og ham til Bremerholm. Du kan da nok begribe," afbrød han pludseligt sig selv, „at jeg selv nok skulde sige Høgen, at Du havde røbet for mig, at Skrinet var hos gamle Kræn, dersom jeg

blot saae nogen Nytte derved for mig. Nei lad ham beholde det i Ro, indtil jeg engang kommer ud af dette Brøvleri, saa gaaer jeg strax til den gamle Ræv, og vil Du saa gjøre mig Følgeskab, kan der vel blive Noget til os Begge."

Kort før Juul fik Smørehans sin Dom, og Natten efter gjorde han et forgjæves Forsøg paa at bryde ud, rimeligviis for at aflægge gamle Kræn et Besøg. Han blev nu henflyttet i en anden Arrest, og kort efter fik jeg foreløbig min Frihed. Man satte mig i Huset hos Jørgen Strandfoged, der boer i Kjul, som De veed, som jeg snart mærkede, for at han skulde have Øie med min Gang; thi bestandig troede de, at jeg havde nedgravet Skrinet. Dette var Aarsagen til, at man lod mig skøtte mig selv. Denne Frihed benyttede jeg til at passe paa gamle Kræn, uden at jeg troer, at han mærkede det, og saaledes var det en underlig Handel nok, jeg den Tid førte. Jeg passede paa gamle Kræn, hvor han gik og stod, for paa den Maade at udfinde, hvor han havde gjemt Skrinet og Jørgen Strandfoged var altid i Hælene paa mig, for at opdage, hvor jeg havde forvaret det. Saaledes gik det nu en Maanedstid eller to og jeg var lige nær. Jørgen trættedes øiensynlig ved sin Paapasfenhed; men det var ingenlunde Tilfældet med mig; for jeg troede bestemt, at havde

han taget Skrinet, var det ogsaa gravet ned udenfor Huset. En Middag saae jeg imidlertid, at gamle Kræn gik op i Landet, og af Alt at dømme, agtede sig til Hjørring. Strax faldt det mig ind at benytte mig af denne Leilighed til ogsaa at undersøge hans Huus, for at faae Sikkerhed i min Sag. Strandfogden var den Dag paa Havet, og Leiligheden syntes derfor fortræffelig. Jeg forsikrer, Hr. Pastor, at Hjertet bankede i Livet paa mig, da jeg kom til Døren, som kun havde et svagt Lukke; thi Husets største Sikkerhed beroede paa den Rædsel, gamle Kræn indgjød. Jeg havde taget en Psalmebog med, for at Kræn ikke skulde skade mig med nogen Slags Troldom, og forsynet mig med et Kobeen, deels til at forsvare mig med, om han kom, og deels til at brække op med; for jeg vilde undersøge Alt nøie, naar jeg engang var kommen der. Jeg kom let ind i Huset, hvor jeg først gik op paa Loftet og undersøgte enhver Ting paa det Smaaligste, men fandt Intet. Derefter sigede jeg ned i Stuen. Alt var stille, hvilket jeg ogsaa ventede; thi deels for at skaffe Lys paa Loftet og deels for at holde Øie med Kræn, havde jeg brudt Hul paa Taget paa den søndre Side og kunde saaledes see, naar han kom hjem. Jeg begyndte nu Randsagningen med fornyet Kraft lige fra Forstuen til den fjerneste Krog i det lille Kjøkken: brød Gulvet

op, rev Sengen ned, aabnede Kister og Skabe og arbeidede saa Sveden randt af mig, men bestandig forgjæves. Jeg fandt heller ikke mange Sager fra Havet, enten fordi han alligevel ikke stjal saa meget, som man troede, eller fordi han netop den Dag havde taget dem med tilbyes; for jeg saae nok, han havde Noget at bære, da han gik. Endnu engang kigede jeg ud af et Hul i Muren, for at see efter Kræn — han havde Kighuller i hver Kant af Huset — og gik derefter atter tilbage i Stuen for at overse mit Forstyrrelsesværk. Jeg tænkte strax paa at skjule mig paa Loftet, for at være Vidne til hans Raseri, naar han kom hjem, og høre om et eller andet Ord ikke vilde undslippe ham, som kunde lede mig paa Spor efter Skrinet; men jeg opgav det igjen af Frygt for, at han skulde ile op paa Loftet og finde mig. Jeg lukkede nu Døren af for at liste mig bagud igjennem Kjøkkendøren, og var alt ifærd med at gaae bort, da mit Øie faldt paa Grubekjedlen,*) som jeg tidligere havde seet, at han havde fyldt med Vand enten til Badst eller Brygning, ja endog lagt Tørv og Træsplinter tilrette under Kjedelen før han gik, rimeligviis for strax at kunne begynde ved Daggry. Jeg havde randsaget Ovnen og Skorstenen paa det

*) Grubekjedel o: en Bryggerkjedel.

Nøieste uden Nytte, men hidtil ikke brudt mig om Grubekjedelen for Vandets og Brændets Skyld; men nu blev dettes Nærværelse mig pludselig paafaldende; thi det faldt mig ind, at gamle Kræn hverken vadskede sit Tøi uden i Havet eller bryggede Øl; hvortil skulde han saa have Vand der? I Vandet var imidlertid Ingenting — det var snart afgjort; men næppe havde jeg pirret Brændet og Tørven tilside, saa traf jeg en lille Kasse frem, indsvøbt i noget Lærred, og det var — Skrinet."

Her holdt Bastian op, for at undertrykke den heftige Bevægelse, hvori han endnu kunde komme ved Mindet om sit Fund. Men der var endnu een Grund til hans Ophold. Efter endnu en Stund at have betænkt sig, reiste han sig op og traadte nærmere til Sognepræsten.

„Jeg har nu fortalt Dem Sagens rette Sammenhæng," begyndte Bastian endelig paany. „De har ikke villet bringe mig i Forlegenhed ved Hr. Holmegaards Brev, der uagtet han troer, at jeg har plyndret hans Kone, er ædel nok til at lade mig beholde mit formeentlige Rov; derfor venter jeg med desto større Føie, at De endnu mindre vil forsøge paa at bringe mig i Fortræd, ved hvad jeg har sagt, deels fordi De nu hører, at jeg er uskyldig i hiin Forbrydelse, og dernæst, fordi det næppe vil føre til Noget."

„Ikke føre til Noget?“ spurgte Præsten tvivlende.

„Nei, siger jeg Dem, ikke føre til Noget! Det Eneste, det vil føre til, er nogle Reiser til Hjørring. Husk paa,“ tilføiede Bastian bittert, „at jeg er gaaet i Skole hos en Forbryder, som Verdens Uretfærdighed satte mig i Lære hos, og glem ikke, at det før var en Strandingssag, hvori et fader- og moderløst fattigt Barn var indviklet, medens det nu bliver en Sag, som ingen Fordeel vil bringe Nogen af dem, der skal undersøge Gjerningen, og at det er en velstaaende Mand, som nu skal stilles for Skranken.“

„Hvad saa end Udfaldet kunde blive af en Henvendelse til Øvrigheden,“ svarede Præsten, efter nogen Betænkning, „saa behøver jeg ikke at sige Dem, at De i den Henseende ikke har Noget at befrygte enten af Hr. Holmegaard, som De med Rette kalder en ædel Mand, eller af mig, som kun kan tilraade Dem for Deres Sjælefreds Skyld, at gjøre de Skridt, som Deres Samvittighed vistnok allerede har mindet Dem om. Forresten skal De hverken opholde Dem eller mig med flere Historier betræffende hele denne Sag; thi hvad borger mig for, at Alt det, De nu har fortalt, ikke er et nyt Eventyr, som Manden fra Forbryderskolen har opfunden, for at aflede den retfærdige Foragt, som Hr. Holmegaard og jeg maa

nære til den, der kunde plyndre en hjælpeløs Kvinde saa grusomt."

„Men jeg har ikke plyndret hende — jeg kan ikke bære den Foragt, som De i den Anledning dynger paa mig. Jeg er lige saa reen for det, som jeg var dengang, jeg blev kastet i Fængsel. De troer mig endnu ikke," raabte han, idet Sveden paa Grund af den hæftige Spænding, hvori han var, perlede sig paa hans Pande, da han troede at læse en aabenbar Tvivl om hans Sandruhed i Præstens Ansigt.

„Nu vel, De skal faae Vidnesbyrd ihænde — selv om De senere fortryder, at have hørt, hvad jeg nu vil sige, og selv om jeg vil angre det saalænge jeg lever."

„Maaskee De gjorde bedre i at opsætte Deres Meddelelser til Deres Sind bliver mere roligt," bemærkede Præsten, paa hvem den unge Mands Bevægelse gjorde et synligt Indtryk; men enten overhørte hans Gjæst disse velmeente Ord, eller han i sit Sinds Heftighed ikke agtede at følge dette fornuftige Raad.

„De kan ikke tænke Dem," mumlede han, „med hvilke Følelser jeg saae det Skriin, der havde foraarsaget mig saa megen Elendighed. Hvorlænge jeg stod med det i Haanden, kan jeg umuligt sige; men pludselig aabnedes Døren og — gamle Kræn viste sig i den.

En Kniv blinkede i hans Haand og med et hæst Skrig styrtede han sig over mig. Saasnart jeg saae ham, vaagnede ogsaa en rasende Forbittrelse i mit Hjerte. Ved hans List og ved hans Løgn havde jeg stakkels Dreng maattet døie de værste Ting, istedetfor at jeg ellers havde modtaget Alles Roes, ja maaskee en rigelig Belønning ovenikjøbet. Jeg gjøs ikke tilbage for den dragne Kniv; men uden at tænke efter, hvad jeg gjorde, drev jeg Skrinet lige i Hovedet paa Kræn. Nu veed jeg ikke mere, hvad jeg foretog mig," hviskede Bastian med en underlig Stemme, som blev endnu uhyggeligere ved den indbrydende Dunkelhed, i hvilken han meddeelte sine frygtelige Bekjendelser; „jeg var greben af Vanvid, af et vildt Raseri, og da jeg endelig kom til mig selv igjen, laae gamle Kræn — livløs for mine Fødder."

„Ulykkelige Mand," sukkede Præsten. Nu forstod han, at Bastian talte Sandhed.

„Gud velsigne Dem for Deres Deeltagelse!" sagde Bastian og aandede dybt, idet han efter at have afgivet sin forfærdelige Tilstaaelse ligesom følte en Steen lettet fra sit Hjerte. „Jeg veed, at jeg har dræbt et Menneske; men dette angrer mig ikke. Havde han ikke myrdet min Ære, min Fremtids Lykke, og plyndret en stakkels hjælpeløs Kvinde, som derfor tilsidst lagdes i Graven. Ja, jeg veed nok, hvad Præsten vil indvende," tilføiede han hurtig, da han bemærkede, at denne vilde tal

„men skal jeg være oprigtig i een Henseende, saa bør jeg ogsaa være det i en anden, og — Gud tilgive mig — hidtil har jeg glædet mig saa ofte jeg tænkte paa, at jeg tog Livet af den gamle Skurk. Saasnart jeg rigtig var kommen til Besindelse, tænkte jeg strax over, hvordan jeg skulde skjule min Handling. Hr. Pastoren veed, hvorledes man fandt den gamle Synder — det var mit Værk, og efter at jeg havde ordnet lidt i Huset, saa godt som det i en Hast lod sig gjøre, listede jeg mig noget efter Midnat ud med Skrinet under Armen. Først nu begyndte jeg at blive uhyggelig tilmode; hvert Skridt jeg gik, frygtede jeg for at møde Strandfogden eller Høgen og med hvert Fjed jeg tog til mit Hjem, steeg min Angst. Siden den Dag Skrinet var bleven borte, havde jeg aldrig følt Mage til Ængstelse. Endelig kom jeg til Strandfogdens Huus; jeg satte Skrinet ind i Hundehuset og listede mig ind. Alle sov. Jeg hentede nu Skrinet og bar det op i Storstuen, hvor jeg stak det op under en Klædekiste og gik saa ifeng. Om Morgenen kom Strandfogden til mig før jeg endnu var oppe, og spurgte mig, hvor jeg havde været henne hele Gaarsdagen og Natten. Jeg bildte ham ind, at jeg var gaaet til Steensbæk for at søge Tjeneste; men han troede mig ikke, og da jeg sagde ham, at jeg var syg, tænkte han endogsaa, at jeg havde Skrinet hos

mig i Sengen — saa nær var han ved Sandheden — og bød mig flux at staae op, for at han kunde randsage den. Da han naturligviis Intet fandt, forlod han mig brummende, og jeg gik saa tilsengs igjen og forblev der hele Dagen. Til Skrinet turde jeg ikke see, og det kan De troe, voldte mig svær Pine. Konen kom ved Middagstid ind til mig, og jeg hørte derefter, at hun sagde udenfor Døren, at jeg havde Kolden, og ganske vist, var der Noget i det; thi jeg befandt mig i en feberagtig Bevægelse ei alene for Skrinets Skyld, men ogsaa af Frygt for, at man skulde finde gamle Kræn — Noget, der forresten kun var liden Sandsynlighed for; men, naar man har en ond Samvittighed, gjør man sig Tusinde Angstelser. Alt som jeg laae, kom jeg mere til Rolighed. Hvad der især hjalp hertil var det, at jeg fik Leilighed til at smutte ind i Storstuen og følte, at Skrinet stod der endnu. Den næste Nat overveiede jeg, hvorledes jeg bedst skulde komme bort. Havde Fruen levet endnu, troer jeg, at jeg var tagen til hende med Skrinet; men Manden kjendte jeg ikke, og brød mig heller ikke om ham. Desuden maatte jeg jo fortælle, hvordan jeg var kommen til det og hvorledes kunde jeg sige en vildfremmed Mand den hele Sandhed? Jeg bestemte nu, at jeg vilde gaae bort næste Nat. Jeg havde lidt Rav liggende, som jeg havde samlet før jeg blev arresteret; det skulde hjælpe

mig paa Vei, indtil jeg kunde bytte nogle Penge af Skrinet; men jeg maatte stjæle en Tværsæk, hvilken jeg forresten senere tidobbelt har gjengjældt Strandfogden. Men forinden Afreisen skulde jeg endnu have en frygtelig Angst. Om Natten var der kommen en Stranding i Uggerby Sogn, og nu fandt Høgen, som vi altid kaldte Fuldmægtigen, paa at besøge Strandfogden paa Hjemveien for at spørge om Nyt fra mig. Jeg var bleven liggende i Sengen, sigende, at jeg endnu var syg, da jeg helst vilde gjøre Folk trygge; men pludselig reves Døren op, og Høgen stod for mig.

„Op med Dig, Kjæltring," raabte han, „nu har jeg Dig endelig!"

Som jeg før bemærkede, er det ikke godt at have en ond Samvittighed, og jeg var lige ved at daane, da jeg saae Høgen og hørte disse forfærdelige Ord. Var det Skrinet eller gamle Kræn, han vidste Besked med, eller var det begge Dele tilhobe? Som et Lyn faldt det mig ind, at Bissekræmmeren mulig havde snakket af Skole, og at man havde været i Huset og der funden gamle Kræn. Men havde man blot ikke seet Skrinet, saa var der da Redning endnu. Slæbte man mig imidlertid paany i Fængsel, hvorlænge kunde jeg saa ikke sidde der, og hvorlænge kunde Skrinet forblive skjult under Kisten? Alle disse Tanker styrtede ind paa

mig altsom jeg klædte mig paa under Rysten og Bæven; for jeg vidste endnu ikke Besked med den Stranding, der havde fundet Sted i Uggerby og at det alene var denne, som havde faaet Høgen til Huset. Endelig blev jeg da saa nogenlunde paaklædt og blev ført ind i Storstuen, hvor Høgen sad ovenpaa Klædekisten, under hvilken jeg formodede, at Skrinet endnu stod, eftersom et flygtigt Blik ikke lod mig finde det nogetsteds.

„Hvor var Du iforgaars Nat?" spurgte Høgen og saae mig skarpt i Øinene. „Aha, Du blegner, Skjælm, ja Du har Aarsag nok dertil."

„Jeg er syg, Hr. Fuldmægtig," svarede jeg rystende, „det veed Strandfogden ogsaa." Nu kom min foregivne Sygdom mig godt tilhjælp.

„Det er ikke det, jeg spørger om, Skurk!" brummede Høgen idet han trommede med Støvlehælene paa Kisten. „Svar mig paa mit Spørgsmaal: hvor var Du forgangen Nat?"

„Jeg gik fra Steensbæk."

„Hvad vilde Du der?"

„Jeg vilde søge Tjeneste."

„Det er Løgn i Din Hals, Kjæltring, Du var ikke paa Steensbæk."

Nu havde Smørehans givet mig det Raad foruden mange andre: bliv bare ved, hvad Du eengang

har sagt, selv om man fører Vidner imod Dig. Dit Ja er ligesaa godt som en Andens Nei, og derfor sagde jeg haardnakket: „Jo jeg var."

„Hvor tør Du sige Jo, naar jeg siger Nei, Hundsfot," skreg han igjen og lod sin velbekjendte Ridepidsk suse om mine Øren. „Hvem talte Du med der?"

„Med Røgteren."

„Atter Løgn! Ingen har hørt eller seet Dig, og Røgteren heller ikke."

Jeg tav.

„Hvad siger Du dertil?"

Jeg gjentog med største Ydmyghed, at jeg havde talt med Røgteren paa Steensbæk."

Det vil blive altfor kjedsommeligt, at fortælle den hele Forhørskomedie, under hvilken jeg fik mere Sikkerhed, saa sage jeg mærkede, at Høgen blot vilde dutte mig paa, at jeg ikke havde været paa Steensbæk, og endelig lod han mig da gaae med Løfte om, snart at hente mig ud til sig. Jeg mærkede imidlertid godt, at man havde stærk Mistanke til hiin Nattevandring, og blev derved end mere bestyrket i mit Forsæt, at rømme bort samme Nat. Jeg blev nu oppe hele Dagen og gik Konen lidt tilhaande i Huset. Klokken 8 gik Strandfogdens tilsengs, og da Klokken var 10 stod jeg reisefærdig udenfor Døren med min Tværsæk,

mine Pjalter og det ulykkelige Skriin paa Ryggen. Jeg turde ikke gaae til Aalborg, af Frygt for at man vilde sætte efter mig ad den Kant, og valgte derfor at gaae gjennem Thy imod Sønder. For at lede dem paa Vildspor havde jeg spurgt Strandfogden om jeg næste Dag maatte gaae til Steensbæk igjen for at faae Besked om Tjenesten, og jeg antog derfor, at han vilde troe, at jeg var dragen didhen, naar han ikke traf mig om Morgenen, uagtet han havde afslaaet min Begjæring. Jeg gik den lige Vei igjennem Horne og Tornby ad Løkken til, hvor jeg ankom i Dagbrækningen. Her solgte jeg mit Rav og gik endnu 2 Mile videre den Dag, hvilket var en god Marsch for een Dag. Om Aftenen tog jeg ind hos en Kone i „Blokhusene", som lovede at huse mig om Natten, og her lykkedes det mig først at kaste et Blik i Skrinet. Guldskillingerne laae sammen i Ruller, men til min store Glæde fandt jeg ogsaa nogle Ruller med Sølvpenge, som jeg strax udtog, thi dem kunde jeg udgive uden Fare. Men hvad der meest vakte min Forundring var et Brev, som Fru Holmegaard havde skrevet til sin Mand her fra Kysten, og som var stukket ind imellem Rullerne og naturligviis var aabent."

Præsten udstødte et Udraab af Forundring og Harme.

„Ja, der kan De bedst see, hvilken Skurk han var," bemærkede Bastian, da han blev Vidne til Præstens Fortørnelse. „Hun skrev, saavidt jeg veed, to Breve her paa Kysten og gamle Kræn besørgede dem begge — naturligviis paa sin Maade — enten han nu ikke vilde have Manden herover eller han gjorde det af puur Ondskab; for en af Delene kunde være ham Grund nok."

„De har ikke Brevet?" spurgte Præsten ivrig.

„Nei, hvad skulde jeg med det? jeg rev det i Stykker nogle Dage efter. Hvor det andet er bleven af, veed jeg ikke — der var kun det i Skrinet. Efter megen Besværlighed kom jeg endelig til Flensborg," fortalte Bastian videre, „og fik Tjeneste hos Postmesteren, hvor jeg efterhaanden blev kyndig i det tydske Sprog. Jeg lod nu som om jeg fik Lyst til Handelen, og gav mig i Lære hos en Kjøbmand, hos hvem jeg var et Aar. Jeg reiste saa til Hamborg, hvor jeg tog paa et Kontoir i 2 Aar, og da jeg nu ønskede at vende tilbage og drive Handel her paa Kysten, tog jeg et Aarstid til Holland med Anbefalingsbreve fra Handelshuset i Hamborg, og knyttede der de Handelsforbindelser, som nu komme mig tilgode. Forresten havde jeg ikke liden Byrde af Pengeskrinet i Flensborg, hvor jeg ikke turde give Guldet ud; men med Forsigtighed og Klogskab lykkedes det

mig at bringe det med til Hamborg, uden at Nogen anede min Rigdom; der satte jeg nogle Penge i Handelen; i Holland indskjød jeg Resten, og eier nu ikke en eneste Mønt af dem, jeg tog fra gamle Kræn."
Nu indtraadte en lang Pause, som Præsten endelig afbrød, med sin alvorsfulde Røst:

„De har kun opnaaet saare Lidet med Deres Skriftemaal iaften. Vel har De væltet en foragtelig Mistanke fra Dem; men det er kun skeet ved at afsløre to nye Skjændigheder, et Drab — jeg vil endda ikke kalde det et Mord — og et Tyveri, for ikke at sige et Roveri. De yttrede før, at Pengeskrinet var Dem til Byrde i Flensborg; men troer De ikke, at det vil blive Dem til en endnu større Byrde, naar den store Regnskabsdag kommer, om De endog kan skjule Deres Misgjerninger for den jordiske Dommer?"

„Det kan jeg ikke antage, — undskyld jeg siger det reent ud," forskrækkede Bastian paa en saadan Maade, at Præsten tydelig kunde see, at det var hans Hjertens Mening, han udtalte: „og sæt ogsaa, at jeg vilde begaae den i det Mindste i mine Tanker store Taabelighed, at give Pengene tilbage — hvem tilkom de saa egentlig med Rette? Holmegaard — aa pyt, spørg blot Høgen! Han vilde gjøre Strandingsretten gjældende endnu, og Holmegaard fik ikke en Skilling, kjender jeg ellers Noget til

Strandingslovene og dem, der røgte dem. Eller vil De maaskee sige, at de tilhøre Kystens lovlige Strandtyve eller den gamle Skurk til Kræn, hvis Arvinger ikke kjendes og heller aldrig blive opdagede, dersom Skifteretten skal lede dem op?"

„Det maa være Dem en ligegyldig Sag, hvem Pengene virkelig tilhøre, naar De dog maa indrømme, at de ikke tilhøre Dem med Rette," gjensvarede Præsten med end større Alvor; „og det er kun en daarlig Undskyldning for sin egen Brøde, at man troer, at Andre ere endnu mere uretfærdige. Jeg er vel ikke blind for, hvad der kan siges til Deres Bedste, naar man vil bedømme Deres Handlinger, ja jeg glæder mig endog ved Tanken om, at De ikke var den, der bragte Fru Holmegaard i Graven; men saavist som en retfærdig Gud throner hisset i sin Almagt, saa vil hiint Pengeskriin alligevel blive Dem eller Deres Efterkommere en Forbandelse; thi Herren har jo selv sagt: Jeg vil hjemsøge Fædrenes Misgjerninger paa Børn i tredie og fjerde Led. Af mig har De imidlertid Intet at frygte. Hvad De iaften har aabenbaret, er som talt til den tause Grav. Gak bort i Fred — Gud give, at De maa finde den!"

I taus Bevægelse trykkede Bastian den værdige Sjæleførgers Haand og forlod Studerekammeret og Præstegaarden, som han ikke besøgte igjen, før en ny

Præstefamilie var dragen ind i den. Næste Dag forlod Hr. Basballe sit Hjem for at reise til Kjøbenhavn. Aarsagen viste sig snart; thi kort efter blev han kaldet til Sognepræst i Fyen. Bastians Nærværelse og Bevidstheden om hans Forbrydelser havde forjaget ham fra sine kjære Menigheder. Ved hans Afskedsprædiken var ogsaa Bastian tilstede, og Alle lagde da Mærke til, at Ingen i den hele Forsamling var saa rørt som han — Noget, som man nærmest tilskrev Skilsmissen fra den smukke Præstedatter. Kun Præsten vidste det bedre. Den unge Kjøbmand giftede sig nogle faa Aar efter med en agtværdig Pige og vedblev at udvikle en betydelig Virksomhed, som heller ikke blev uden Frugt med Hensyn til hans Formuesomstændigheder. Men bestandig lød dog Sognepræstens prophetiske Ord i hans Øren, og Erindringen om dem jog stundom Freden af hans Bryst, skjøndt han havde følt sig betydelig lettet ved Præstens Afgang fra Embedet. Da saaledes hans første og sidste Barn, en Søn, lagdes i hans Arme og han med inderlig Faderglæde trykkede den Spæde til sit Hjerte, var det som Præstens Yttring: „Herren er en nidkjær Gud, som hjemsøger Fædrenes Misgjerninger paa Børnene," atter lød i hans Øren, og med en Sørgmodighed, der var de Omkringstaaende uforklarlig, rakte han atter Bar-

net tilbage til dets Moder. Men endnu mere Grund til Forbauselse fik man, da et af hans Skibe strandede ved Skagen, hvorved han led et Tab af mange Tusinder; thi istedetfor at vise sig forstemt ved det betydelige Tab han derved led, kunde han tværtimod ikke tilbageholde sin Glæde derover, og denne lagde sig paa en saa fremtrædende Maade for Dagen, saasnart han hørte, at Mandskabet var bleven frelst, at Rygtet om Hollænderindens Pengeskriin, alene paa Grund af denne for Alle uforstaaelige Glæde, dukkede op igjen for en kort Tid. Den Daare troede, at Herren nu havde afgjort hans Skyld — om man saa maa sige — ved en Bøde! Forresten ramte heller intet andet Uheld denne mærkelige Mand, som fra den Stund af ikke fik andre Tab at beklage sig over. Glæden vendte atter tilbage i hans Hjerte ved de falske Indbildninger, hvormed han dysede sin Samvittighed i Slummer. Han tiltog aarlig i Velstand og Alles Agtelse, og da han endelig døde mæt af Dage, var der længe efter Tale om det talrige Følge, om de mange smukke Taler, kort sagt om den storartede Begravelse, hvormed den før saa foragtede Sebs Bortgang var bleven hædret.

En halv Snees Aar iforveien var Høgen død som Kammerraad. I de sidste 15 Aar havde han været Strandingskommissionair langs Kysten, en Bestilling, hvortil

han ret var skikket, og tjente i de faa Aar saamange Penge, baade per fas & nefas, at hans Svigerson efter den Gamles Død kunde kjøbe sig en Herregaard i Thy. Efter et ulykkeligt Ægteskab døde Datteren uden at efterlade sig Børn, og ifølge det oprettede Testamente fik nu Manden Gaarden, som hans Slægt endnu har. Hvad Velsignelse havde saa i Grunden Høgen af den saa dyrt erhvervede Formue?

VI.

Gjengjældelsen.

Omtrent 60 Aar efter at Bastian var gaaet til sine Fædre, fik den daværende Sognepræst i Horne Besøg af en af sine Venner, hvilken vi ville kalde Lund. Nogle Dage efter Ankomsten mødtes de som sædvanligt ved Frokostbordet i Haven. „Hvor Du seer daarlig ud til Morgen," bemærkede Præsten; „har Du ikke sovet godt i Nat?"

„Paa ingen Maade," svarede Gjæsten; „først kunde jeg i lang Tid ikke falde i Søvn, og da denne endelig begyndte at indfinde sig, hørte jeg saameget Pusleri deels paa Loftet over mig og deels i Værelset ved Siden af, at det i lang Tid var mig aldeles umuligt at lukke Øinene."

„Du røg da vel aldrig Tobak paa Sengen?" spurgte Præsten med megen Alvor.

„Jo, det veed Vorherre, at jeg gjorde — og det mere end een Pibe; for Du veed, at Hovedet kun er lille og Tiden faldt mig lang," svarede Gjæsten forundret over dette Spørgsmaal.

„Ja saa er det intet Under, at Du ikke har kunnet sove," fortsatte Præsten med en saa komisk Alvor, at hans Ven brast i høi Latter, „for saa har Du havt med salig Mester Anders at gjøre."

„Hvem er den værdige Mand?" spurgte Lund leende, „og hvad har han med mig og min Tobakspibe at gjøre?"

„Meget mere end Du i din sørgelige Uvidenhed kan begribe," svarede Præsten med samme Alvorlighed. „Mester Anders Thomsen var en af de første protestantiske Præster her i Menigheden, og man veed forresten ikke Andet end alt hvad Godt kan være om samme Mand, paa det nær, at han nedmanede sin Avlskarl henne ved den store Steen, som Du seer hist over Gjærdet ude paa Marken."

„En Emte, en Emte," raabte Vennen jublende; „den maa vi strax have til Protokols! Hvad havde den arme Fyr ellers bedreven, siden han skulde begraves levende?"

„Man vil sige," vedblev Præsten, „at Præstekonen enten var bleven iversyg paa sin Mand, eller var bange for, at han gjorde fælles Sag med Strandtyvene ved Kysten og derfor kunde komme paa en eller anden Maade i Forlegenhed — det var nemlig ikke usædvanligt, at mange Præster her paa Kysten i fordums Dage søgte efter Pilleri ved Stranden for at bøde paa

Kaldenes smaae Indtægter — naa, kort at fortælle, for at vænne sin kjære Halvdeel af med disse Natte-promenader, fik hun Avlskarlen til at kaste et Klæde over sig, for paa den Maade at indjage Hans Vel-ærværdighed en saa gavnlig Skræk, at han herefter smukt skulde forblive i sin Ægteseng; men Præsten forstod Tingen uret og begyndte saaledes at læse for den arme Karl saasnart han saae ham komme anstigende, at han gik i Jorden som en Tørepæl før Præsten blev sin Vildfarelse vaer."

„Hu, det var jo en fæl Historie," udbrød Vennen leende; „jeg vil da ikke haabe, at han har i Sinde at forsøge samme Kunststykke paa en skikkelig Mand, blot fordi han ryger Tobak ved Midnat."

„Jo det er netop det, han ikke kan fordrage! Spørg Du bare, hvem Du vil af Folkene derom, og Du skal høre det bekræftet. Karlene ville hellere und-være deres Pibe for deres hele Liv, end ryge Tobak her i Præstegaarden, naar den Tid begynder, at man kan vente hans Velærværdigheds Nærværelse."

„En meget fornuftig Overbeviisning hos Karlene," bemærkede Vennen smilende; „kunde den salig Mand maaskee ikke lide Tobak?"

„Idetmindste fortæller man dette som Grund til hans Modbydelighed derfor: Da man i forrige Aar-hundrede restaurerede Kirken og tilkastede en Deel

aabne Begravelser, fandt man Hr. Anders Thomsen „heel og holden" i sin Kiste, hvilket var et stort Jertegn for alle Sognets Beboere og et tydeligt Beviis for, at han virkelig gaaer igjen. Han skulde nu føres ud for at jordes, men forinden drev de kaade Haandværksfolk — som desværre er Skik endnu den Dag i Dag ved mange Kirkerestaurationer — adskillige Utilladeligheder med det ærværdige Liig, og navnlig stak man ham en brændende Tobakspibe i Munden og lod ham saaledes staae i en Krog den hele Dag. Men Hr. Anders var ikke den Mand, der ustraffet taalte dette, og om Natten trasakkede han saaledes Pibens Eiermand, og forskrækkede paa anden Maade de andre Arbeidere, som havde havt deres Fornøielse af at spotte ham, at hiin Muursvend i den første Uge efter ikke kunde røre i Kalkbøtten, hvorfor de Andre i største Ærbødighed lagde ham tilside paa et passende Sted, indtil han i al Høviskhed kunde vorde jordet."

„Ja, Ja," sagde Vennen leende, „saa kan jeg nok begribe, at den salig Sjæl har Modbydelighed for Tobaksrøg, og altsaa skal man vel tage Piben af Munden, naar man ved Midnatstide passerer Kirken, ligerviis som i fordums Dage, naar man gik forbi en Skildvagt, at det ikke skal gaae mig heroppe, som den ulykkelige Avlskarl, hvilket paa ingen Maade vilde være efter mit Sind."

„Saavidt man veed er det kun her i Præstegaarden, at han udøver denne Justits," svarede Præsten smilende, „og Gud veed, om ikke denne Formening stadig er bleven vedligeholdt af mine ærværdige Formænd, der ikke kunde være blinde for den Nytte, en slig Overtro maatte have med Hensyn til uforsigtig Tobaksrygning. Har Du altsaa hørt Noget pusle i Nat, har det rimeligviis været Pigerne, som vare oppe for at vadske; men det kan — spørg dem bare selv ad — ligesaa godt have været Hr. Anders, der altid lister omkring i den kjære gamle Rønne. I Almindelighed er han meget god at komme til Rette med, saa Du behøver slet ikke at være bange for ham; men stundom kan han ogsaa paa en alvorlig Maade lade høre fra sig; men dette skeer da aldrig uden at han har hørlig Grund dertil. Da han saaledes anden Gang skulde begraves — Du veed ved hiin Restauration — havde Præstens netop mistet et bitte Barn — nogle faa Dage gammelt — og nu fandt man det saare passende, at det lille Væsen ei alene lagdes i samme Grav, men endog i samme Kiste, som den gamle Præst, der efter min Referents, eller rettere Referentindes Sigende „nok kunde være tilfreds med det, da der jo saa paa en Maade to Gange blev kastet Muld paa ham." Men det var nu ikke Hr. Anders's Mening; thi den næste Nat gjorde han

saadan en Spectakel i Præstegaarden, at Ingen kunde lukke et Øie, og hvert Øieblik raabte han til de forskrækkede Præstefolk: jeg vil ikke være Barnepige, jeg vil ikke være Barnepige. Naturligviis blev Barnet taget fra ham den næste Dag og begravet for sig selv — og fra den Stund har Hr. Anders været det velvilligste Spøgelse af Verden."

„Notabene, naar man ikke ryger under hans Nærværelse," supplerede Vennen oprømt; „godt! Hans Velærværdighed skal faae sin Villie, idetmindste for mit Vedkommende. Men det er sandt," vedblev han, idet der pludseligt faldt ham Noget ind, „da jeg nu engang ikke kunde sove, hvad enten det saa var salig Præstens eller Pigernes eller mit eget Ildebefindendes Skyld, saa gik jeg ind i dit Kammer og tog den første den bedste af dine gamle Kirkebøger — Du veed jeg er en Nar efter Sligt — og gav mig saa til at eftersee alle Listerne over samtlige Kristenmennesker, som ere „ægte eller uægte" fødte, døde, ægteviede og begravede i forrige Aarhundrede i Anneret. Ved en af de Afdøde fandt jeg et Bibelsprog citeret, som jeg naturligviis ikke kjendte, men flux stod op og efterslog i din Bibel, og da jeg nu læste, at det angik Guds Hjemsøgelse paa Børn og Børnebørnsbørn, maa Du troe, at jeg virkelig faldt i alvorlige Betragtninger og

ikke gad kige mere i den gamle Foliant. Du veed naturligviis Besked dermed."

„Ja vist gjør jeg det," svarede Præsten, hvis Munterhed nu var vegen for en paafaldende Alvorlighed, „og har Du Lyst til at kjende Begyndelsen til denne, idetmindste mærkelige Familiehistorie, skal Du faae et Manuskript at læse derom; Slutningen skal Du erfare mundtlig, om Du ønsker det." Præsten overleverede nu sin Ven den Fortælling i Manuskript, som Læserne ovenfor ere blevne bekjendte med, og da de to Venner samledes næste Morgen, var Fortsættelsen af Samme det Første, Lund bad Præsten om.

„Den Afdøde, hvis Navn Du fandt i Kirkebogen", begyndte nu denne, „var en Søn af den Bastian, som var Helten i den Fortælling, Du læste iaftes, og bar samme Navn, som han. Bastian var en ligesaa virksom Mand som Faderen, men endnu mere retsindig og godgjørende. Det var, som om han vilde afvæbne Himmelens Vrede ved et ulasteligt og roesværdigt Levnet. Han besad imidlertid ikke Faderens Sindighed, og det skaffede ham flere Ubehageligheder med de skjændige Omgivelser, iblandt hvilke han befandt sig. Ved enhver saadan Konflikt kom man altid tilbage til „Hollænderindens Pengeskriin", om hvilket forresten Ingen vidste bedre, end at Bastians Fader ligefrem

havde taget det fra den ulykkelige Kvinde og havt Sjælsstyrke nok til at nægte Alt, uagtet den Tortur, man meente, han var bleven underkastet i Fængslet. Hvergang hans Fjender nu kom med en saadan Allusion — thi paa anden Maade vovede de ikke at yttre sig om disse gamle Rygter — gjorde det et kjendeligt Indtryk paa Bastians Sind, og det var netop derfor, at disse ondskabsfulde Mennesker sagde, hvad de sagde; thi de vidste godt, at det smertede ham dybt. Man mindes kun to Sager, han saaledes har havt med de andre Strandfogder — thi han var da ogsaa bleven Strandfoged — og Øvrigheden; men begge Sager gjorde Bastian al Ære, uagtet han ikke udrettede Andet derved, end at skaffe sig selv store Ubehageligheder. Engang strandede netop en Hollænder her paa Stranden. Enhver kunde indsee, at han „var bestemt for Kysten," det vil sige: skulde strande her, og naturligviis vare Alle veltilfredse dermed. Men næppe var Strandingen skeet, før Vinden sprang om og Vandet steg; Skibet var tæt som en Potte, og man havde den største Nød med at holde det ved Kysten ved Hjælp af Ankertouget, som var ført iland. Nu forlangte Bastian, at Skibet skulde gjøres los og Skipperen seile videre."

„Skibet er læk og vil gaae tilbunds, naar det kommer i aaben Sø," forsikkrede Skipperen, — „og det

kunne vi ikke tillade," tilføiede baade Strandings-kommissionairen og Herredsfogden, som begge havde deres store Fordele af, at det blev, hvor det var.

„Skibet er ikke mere læk end jeg er læk," raabte Bastian, „i ethvert Tilfælde skal jeg pumpe det saa læns, at vi kunde holde Bal i Lasten, hvis det ikke var ladet."

Imod denne bestemte Erklæring kunde Intet indvendes og Skipperen gik forbittret ombord. En Time efter kom han igjen iland.

„Jeg gaaer ikke bort, Pumperne ere uklare," forsikkrede han.

„Pumperne ere uklare," kvækkede de to værdige Herrer fra Hjørring og gned sig i Hænderne.

„Hvad er det nu for nye Kjæltringstreger," mumlede Bastian og ilede ombord. Strax var Alting ham klart. Mandskabet havde fyldt Pumperne med Kul — da de bleve rensede, vare Pumperne i samme gode Stand, som før. Bastian satte nu Vagt rundtom paa Skibet — hans Vendelbostivhed var vaagnet i ham i al sin Styrke. Derefter kaldte han nogle af de flinkeste Kystboere til sig. „I see selv, Børn", sagde han, „at Skibet ikke skader Noget i nogen Maade. Vil Kapitainen desuagtet ikke gaae med det, saa vil jeg, og ville I følge med, saa tjene I mere end en Bjergelod kan beløbe sig til, om det bliver liggende her."

Paa to Mand nær, som frygtede for, at Strandingskommissionairen og Herredsfogden siden vilde hævne sig paa dem derfor, vare de Alle villige til at følge med, og nu gik Bastian iland igjen.

„Nu er Skibet klart til at seile," sagde han rolig, „Pumperne ere i Orden og jeg har gjort Aftale med en Deel Folk, som vil bringe det til Helsingør" — Skibet var nemlig bestemt til Riga — „og jeg selv er villig til at føre det derhen."

De tre værdige Herrer stode som himmelfaldne. Kapitainen bed sig i Læben; Herredsfogden bed sig i sin lille Finger, som han pleiede; men hvor Strandingskommissionairen bed sig, veed jeg ikke. I Taushed gik de alle Tre til en Side.

„I skal see, at de finde paa nye Kjæltringstreger," hviskede Strandrideren til Bastian.

„Naturligviis," brummede denne, „men de maae enten blive meget grove eller meget fine, om de skulle lykkes dem," tilføiede han eftertænksom.

„I maa ikke give dem Tid til at udklække Noget," bemærkede den redelige Strandrider i stor Ivrighed.

„Deri har I visselig Ret," svarede Bastian, og ilede henimod Huset, hvor de vare gaaede ind, — men han kom for sildig!

„Kapitainen har bestemt, selv at gaae med sit Skib", raabte Herredsfogden ham imøde.

„Ja," supplerede Skibets Fører, „kan „Phænomenet" virkelig gaae og skal det gaae, saa skal ingen Andre end jeg og mit Mandskab føre det."

„Dersom den Mand der gaaer ombord med sit Mandskab," raabte Bastian og pegede med et Udtryk af den dybeste Foragt paa Skipperen, „saa er „Phænomenet" sunken herudenfor inden Daggry."

„Betænk, hvad De siger," raabte Herredsfogden truende.

„Synker det ikke her, synker det et andet Sted," vedblev den halsstarrige Bastian; „vær saa god at tage mine Ord til Protokols."

Men Ordene toges ikke til Protokols, og da næste Morgen kom, laae Skibet sunken udenfor den anden Revle.

„Seer I, Skibet var læk," raabte Kapitainen triumpherende.

„Seer I, jeg spaaede rigtigt," bemærkede Bastian koldblodigt.

„Og det slap de godt fra?" spurgte Lund i høieste Overraskelse.

„Naturligviis," svarede Præsten, „hvad var her al klage over? Kapitainen havde jo iforveien erklæret, at Skibet var ude af Stand til at holde Søen. Den Eneste, der leed derved, var Bastian selv; thi Alle bleve forbittrede over, at de ved hans Halsstarrighed,

som de kaldte det, gik Glip af Vrag og Ladning, og fremkom derfor nu med saamange Allusioner med Hensyn til Hollænderindens Skib, som „virkelig gik“ og som man nu meente, at hans afdøde Fader for Pengeskrinets Skyld selv havde hjulpet paa Gled, at Bastian, som en fortvivlet Mand forlod Kysten og lod sig ikke see ved den saalænge der var en Stump tilbage af Skibet. Men Aaret efter Bastians Død drev Storm og Strøm Vraget paa Land og man fandt da 5 store Huller borede i Skibets Bagstavn. Herredsfogden og Strandingskommissionairen saae dem forresten med,“ tilføiede Præsten med et bittert Smiil.

„Og derved blev det?“ spurgte Vennen i synlig Harme og sprang op fra sin Stol.

„Derved blev det — naturligviis,“ gjentog Præsten med Eftertryk; „sæt Dig kun ganske rolig ned igjen! Af saadanne Historier kan jeg fortælle Dig mange.“

„Den anden Sag var endnu mere alvorlig,“ fortsatte han efter en lille Pause „Ude i Klitten boede en ung Mand, ved Navn Søren Tofte, som forgjæves havde friet til en velstaaende Huusmands Datter herovre i Høirup. Hun var ham vel hjertensgod, men Faderen meente, at han Ingenting havde; thi dengang ligesom nu saae Bonden blot paa Medgiften og betænker aldrig, at Ædruelighed og Stræbsomhed ere de bedste Kapitaler, som Nogen kan ind-

skyde i Ægteskabets Lotteri. Som nu Søren Tofte en Morgen kommer til Havet, opdager han en Dødning — saaledes kaldes heroppe ethvert indrevet Liig — ligge paa den inderste Revle, og da han var vadet ud for at drage det iland, seer han, at det har en tyk Læderpengekat om Livet. Nu maa Du vide, at man dengang ligesom nuomstunder enten skal lade enhver opskyllet Ting ligge og skjøtte sig selv eller ogsaa strax bringe den til en Strandfoged — og saa kommer det siden an paa, om Strandfogden vil give den ærlige Finder Nogetsomhelst i Hitteløn."

„Skulle Strandfogderne da have alt det Opdrevne?" spurgte Lund forundret.

„Nei, de skulle kun have visse Parter deraf; Resten gaaer med i Omkostninger; men, Du kan jo vel indsee, at disse Love ikke ere skikkede til at hæmme Strandtyverierne; thi man tænker som saa: er jeg ærlig, faaer jeg Lidet eller Intet i Findeløn. Hvad jeg finder, kunde ligesaavel være dreven iland paa Norge eller England, som her — altsaa berøves Ingen Noget, fordi jeg tager det Brød, Havet tilkaster mig."

„Et jesuitisk Raisonnement," bemærkede Vennen.

„Ganske rigtigt," svarede Præsten, „men vee dem fra hvem Forargelsen kommer. For imidlertid at komme til vor Historie igjen, saa var Søren Tofte nu engang en ærlig Sjæl og bragte Pengekatten op

til Bastian, hvem han fortalte, hvorledes han var kommen til den og hvor det inddrevne Liig laae. Bastian løste nu Læderpungen op. Den var næsten tør indvendig, et Beviis paa, at Liget ikke havde ligget mange Dage i Vandet. Pengene bestode af 50 Sterlingstykker og nogle faa Sølvpenge, men uden om den ene Mønt laae en Seddel, paa hvilken den Afdøde havde skrevet baade paa Tydsk og Engelsk, at Finderen maatte betragte hans Penge som en Gave fra Vorherre, imod at give hans Støv en kristelig Begravelse. Da Bastian nu vidste, at Søren Tofte Intet vilde faae, om disse Penge faldt i Rettens Kloer, betydede han Finderen, at han med Rette kunde beholde Pengene, imod at opfylde Forpligtelsen; men raadede ham til at fortie sin Lykke for Alle. Det var imidlertid en Umulighed, at denne Sag længe kunde forblive skjult, og nu troede man naturligviis, at Søren havde fundet langt Mere paa Liget end virkelig var Tilfældet. Da de andre Strandfogder mærkede, at de Intet udrettede hos Bastian eller Søren, gik de lige ud til Herredsfogden og forklarede denne, at Søren Tofte og Bastian i Forening havde plyndret en inddrevet Engelskmand og funden saamange Penge paa ham, at Hollænderindens Pengeskriin ikke var Noget derimod. Nu blev der Allarm i Leiren, kan Du tro! den fattige Søren

Tofte blev øieblikkelig arresteret og den rige Bastian anmodet om at give Møde. Nu fortalte de Begge lige reent ud, hvordan det Hele var gaaet til og Pengene kom ogsaa tilveie paa en Ubetydelighed nær, som Bastian supplerede; men dermed var Sagen ingenlunde forbi. Man insinuerede, at den fremlagte Seddel var lutter Paafund og at der havde været mange flere Penge i Posen end dem, som vare opgivne, og kort at fortælle: efter at Søren Tofte i lang Tid havde siddet arresteret, løslodes han endelig med en alvorlig Paamindelse, medens Bastian mistede Strandfogedtjenesten, uagtet den ene af hans Anklagere havde været i Tugthuset for overbeviist Strandtyveri, som han endeel Aar iforveien havde begaaet qva Strandfoged."

„Er det muligt," spurgte Lund forbauset.

„Det er virkelig saa," forsikkrede Præsten med største Alvor; „denne Anklager vedblev ogsaa at være Strandfoged til sin Dødsdag. Jeg kan vise Dig Navnet i Kirkebogen. Denne haarde Behandling, om end selvforskyldt, gjorde Bastian til en ganske anden Mand end den, han tidligere havde været," fortsatte Præsten, „og man bemærkede en Uro hos ham, som lod befrygte det Værste. En Aften kom han i høi Grad forstyrret hjem, og fra den Stund var hans Forstand aldeles forvirret. Saavidt som man kunde forstaae, troede

han, at have mødt Hollænderinden ude i Klitten, som havde knælet for ham, rakt sin Haand frem og bedet om „Reisegeld". Sagen lod sig ellers meget naturlig forklare. I de samme Dage vare nogle omdrivende tydske Tatere blevne sete i Pastoratet og rimeligviis har den Ulykkelige truffen paa En af disse Tiggersker i den vilde Hede; men at tale ham til Fornuft var ugjørligt, og som Du maaskee ogsaa saae i Kirkebogen, gjorde den beklagelsesværdige Mand i Vildelse Ende paa sine Dage.

Den ikke ubetydelige Forretning gik nu over til hans eneste Søn, der, hvad Driftighed, Redelighed og Godgjørenhed angaaer, ligeledes traadte i sin Faders Fodspor, men besad ikke dennes Forsigtighed i Handelen og kastede sig ind i Forretninger, der langt overgik hans Kræfter og ved indtrufne Ulykkestilfælde let kunde styrte ham i Fordærvelse. Disse udebleve heller ikke. Som hans Handel blomstrede allerbedst udbrød Krigen imellem England og Danmark, og i et eneste Aar toge Fjenderne alle hans Koffardiskibe, hvert især med en meer eller mindre kostbar Ladning. Skjøndt dette jo var et frygteligt Tab, kunde det dog endnu bæres og Bastian muligt reise sig igjen i bedre Tider; men hvordan Du nu end vil bedømme denne Families Historie, saa er det ligesom en usynlig Magt drev den i Fordærvelse. Istedetfor at optræde med For-

sigtighed, vilde Bastian ved fortvivlede Speculationer bøde paa hine forfærdelige Tab. Var Lykken med ham, kunde det ogsaa skee; thi Kornet kunde kjøbes ligesaa billigt her i Jylland, som det var dyrt i Norge, og derfor speculerede han i at sende det Korn derover, som han for Spotpriis opkjøbte i hele Vensysel. Men Lykken manglede! Ikke et eneste Skib naaede sin Bestemmelse; thi Fjenderne toge dem alle; Kreditorerne faldt over ham; som en redelig Mand gav han dem Alt, hvad han eiede og flyttede med sin Familie ind i en usel Rønne, midt paa Heden, hvor han levede i flere Aar, understøttet af gode Mennesker og den offentlige Hjælp, som ogsaa sørgede for hans Begravelse.
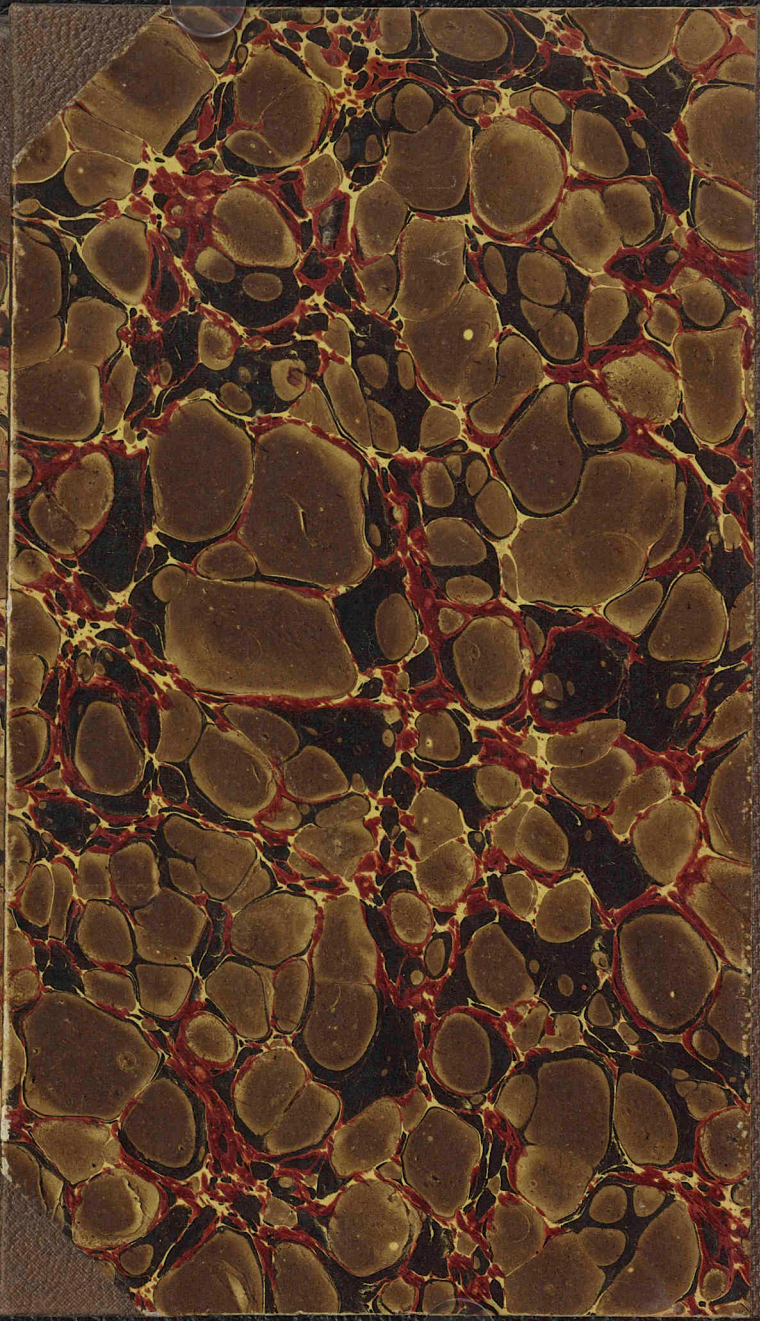
Dog, nu seer jeg, at Vognen kjører for Døren! Gjem derfor alle dine vise Bemærkninger til det Fortalte til en beleiligere Tid; thi vil Du see at man sætter den smukke Brig i Søen, som man i Foraaret erklærede for Vrag og siden kjøbte ved offentlig Auction, saa maa vi rigtignok skynde os. Og der bør Du ganske vist hen; eftersom sligt et Syn ikke falder i alle Reisendes Lod, hvorofte det end indtræffer her paa Kysten."